YARIM AY

I
XI
1937
Krş.

MEDİHA GÜZİN

Bu sene Memleketimizde çevrilen
«GÜNEŞE DOĞRU»
ADLI BİRİCİK TÜRK FİLMİ YILDIZI

No 66

okup
eyen
ünce,
taraf
i ve
üzler
önce
kre-
verir.
afaza
kul-
sınız.
irsiiz.

◆YARIM AY◆

15 Günde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İdare Merkezi: İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı: Türkiye için { 6 Aylığı: 175 Kr. / 12 „ 350 Kr. } Ecnebî için {Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon: 23607 Telgraf adresi: Resimliay Posta Kutusu: 629

Rica: 1) İdare işlerine ait muhaberelerin: Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü

Yazı „ „ „ : „ „ „ Yazı „

Bilmece „ „ „ : „ „ „ Bilmece Memurluğu

adreslerine yazılması.

2) Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.

RESİMLİ AY

İlkteşrin 1937 — Sayı 20

En çok okunanan ve sevilen yazıcılarımızın: Birçok MAKALE - HİKÂYE - RÖPORTAJ - TERCÜMELERİ ve ROMANLARI ile BOL RESİMLİ olarak çıkmıştır.

—Mutlaka Alıp Okuyunuz!—

"Resimli Ay" Türkiyenin En Olgun Aylık Mecmuasıdır.

EFELER

Ragıp Şevkinin fevkalâde müheyyiç bu millî romanı (RESİMLİ AY) da devam ediyor. Mutlaka takibediniz.

Neden Aspirin?

Çünkü ASPİRİN senelerdenberi her turlü soğukalgınlıklarına ve ağrılara karşı tesiri şaşmaz bir ilâç olduğunu isbat etmiştir.

ASPİRİN'in tesirinden emin olmak için lütfen (BAYER) markasına dikkat ediniz.

BAYER

CUMHURİYET ÖN DORT YAŞINI DOLDURDU

Yazan: M. N. Eren

1923 ile 1937 yılları arasında Cumhuriyet, 14 yaşını doldurup 15 ine bastı. Bazan on dört yıl, bir milletin tarihinde hiç değeri olmıyan bir rakam olabilir.. Fakat bizim için; genç Türkiye Cumhuriyeti için öyle mi?...

Başımızı bir parça şöyle geriye: göçen Osmanlı saltanatının son asrına çevirelim? Bakınız neler göreceğiz:

1 — 1839 - 1861 yılları arasında 22 sene süren Abdülmecid idaresi. İkinci Mahmudun başlayıp bir türlü ciddi bir şekle sokamadığı ıslahatı ve yenilikleri tatbika çalışan bir Mustafa Reşid paşa hükûmeti!..

Buna mukabil Galata sarraflarından, daha doğrusu tefecilerinden, Arnavud faizi ile para alarak kasırlar.. saraylar yaptıran hasta bir padişah!...

Alkolle, tütünle, kadınla sıhhatini berbad etmiş, mütereddi bir şahsiyet!. Bir yanda fakir ve perişan bir Türk milleti.. öte yanda da memleketin zenginliğini sülük gibi emen yabancılar ve akalliyetler...

2 — 1861 den 1877 ye kadar süren Abdülâzizin devri. Padişah ve avenesi zevkler, sefahetler için" de yaşasınlar diye; biribiri ardı sıra Avrupadan ve İstanbuldaki sarraflardan, en ağır şartlar ve faizlerle istikrazlar yapılıyor. Paraları yiyen onlar, borcu ödeyecek zavallı Türk milleti!.. Saray ve mensupları: Hudutsuz sefahetlerini.. içkili, sazlı ve kadınlı eğlencelerini milletin gözünden gizlemek için; milletin derilerini yüzerek aldıkları paralarla, göklere baş kaldıran duvarlar arkasında birçok saraylar yapıyorlar!..

O bedbahtlar, bilmiyorlardı ki: bu duvarlar, iş başına getirdikleri deni kimseler gibi, yükseldikçe alçalırlar.. ve bir gün en evvel onların başlarına çökerler!..

Her tarafta yapılan kötülükler, uygunsuz işler; sonunda birçok vatanseverleri galeyana getiriyor:

Mithat paşa, Namık Kemal ve arkadaşlarının gayretiyle bir Kanunuesasî hazırlanıyor ve bir Millet Meclisi açılması karar altına alınıyor.

Bu arada da Abdülâziz hal'edilerek intihar ediyor.

3 — 1877 - 1909: İkinci Abdülhamidin, her tarafından kanlar sızan otuz iki yıllık korkunç saltanat müddeti!...

Padişah korkak, canından başka birşey düşünmiyen bir mütereddi!.. Kafasını, baştan başa vehim bürümüş!.. Yanındakiler, kendi hususî menfaatlerini temin için, bu vehmi körüklemesini, istismar etmesini çok güzel biliyorlar.... Padişaha her gün yüzlerce jurnal yağıyor. Böylelikle binlerce masum boğduruluyor.. çöllere sürülüyor.. hapislerde can çekişe çekişe öldürülüyor.

Beri yanda millet bitkin, çıplak, her türlü bilgiden ve insanlıktan mahrum bir kütle!.. Türk, memleketin hiçbir faydasına dayanmıyan savaşlarda..

Kurtardığı, yükselttiği millet, pek tabiî olarak, kendi başına en Yüce Oğlunu getirecekti...

yabancıların tahrikile her tarafta çıkarılan isyanlarda beyhude can veriyor!.. Padişahın cebinliğinden iyi istifade etmesini bilen ecnebi devletler, kapitülasyonları genişlettikçe genişlettiler. Zaman zaman memleket Ruslar veya İngilizler tarafından idare ediliyor.

İkinci Abdülhamidin müthiş istibdadı kimseye göz açtırmıyor: Görmek istiyenin gözü çıkarılıyor.. Bağırmak istiyenin dili koparılıyor.. Muhalefette biraz ileri gidecek olanlar da, taş doldurulmuş çuvallar içinde Sarayburnu akıntısına bırakılıyorlardı....

Bütün bu zulümlere, bu tazyiklere rağmen gençlik - her ne pahasına olursa olsun - yurdunu, milletini kurtarmak için hazırlanıyordu. Memleket içinde yer yer gizli cemiyetler kuruluyor.. Burada fazla takibe uğrıyanlar Avrupaya kaçıyorlardı. 1904 yılında Harbiye mektebinden erkânıharp yüzbaşısı olarak çıktığını gördüğümüz Mustafa Kemal Bey, bu cemiyetlerden birini kuruyor...

Nihayet (İttihat ve Terakki cemiyeti) altında birleşen bütün bu cemiyetler 1908 de Selânik ve Manastır havalisinde isyan bayrağını kaldırdılar. Vaziyetin nezaketini ve ehemmiyetini gören Kızıl Sultan, derhal yelkenleri suya indirerek (Meşrutiyetin ilânı ile Meclisi Mebusanın toplanmasını) irade buyuruyor(!)...

Bu hareket, onun her zaman tatbık ettiği mel'anet manevralarından biriydi. Abdülhamit zaman kazanmak istiyor ve genç Türkleri arkadan vurmak için plân hazırlıyordu. Netekim 31 Mart vakası bunu pek güzel ortaya çıkardı. Fakat bu defa artık talih ona gülmedi.. Yakayı ele verdi. Saltanattan uzaklaştırılarak Selânikte bir köşke kapatıldı....

4 — 1909 - 1919: İttihat ve Terakki cemiyeti merkezi umumîsi elinde bir kukla gibi kullanılan bunak, ayyaş, dünyadan bihaber bir padişah: Beşinci Mehmet Reşat. Millet fırka kavgaları ile biribirine düşmüş. Azlıklar, Türkiyeden ayrılmak için büyük hazırlıkta. Devlet işleri en fena şartlarla idare edilerek Trablusgarp, Ege adaları, Balkanlar tamamile elimizden çıkıyor. Bütün bu felâketler yetişmiyormuş gibi, milletin hakikî menfaatleri hiç hesap edilmeden (Dünya harbi) ne katılıyoruz. Ve bu uğurda milyonlarca Türk evlâdını çöllerde, karlı dağlarda heder ediyoruz.

Artık memleket bir yangın yeri. Türk milleti de bir canlı cenaze haline gelmiş bulunuyor.

5 — 1918 - 1922 Osmanoğullarının en oğursuzu.. en alçağı ve en sinsisi: Altıncı Mehmet Vahidettin saltanat mevkiini işgal ediyor.

Büyük harp aleyhimize bitince bu mel'un, kendi canını ve saltanatı kurtarmak için vatan kapılarını ardına kadar düşmanlara açıyor. O kurtulsun da, isterse bütün Türk milleti esir.. Türk vatanı sömürge olsun ne umurunda!....

Arkası 23 inci sayfada

SÖYLETMEYİN BENİ!..

★

Salon çok kalabalıktı. Hâkim, katil kadının getirilmesini söyledi. İki jandarma arasında yürüyen kadın, bütün gözleri üstünde topladı. Başında lâcivert bir başlık, üstünde dümdüz siyah bir manto vardı. Önüne bakarak yürüyordu. Sapsarı yüzünde soluk ağzı ve incecik kaşları pek manalı görünüyordu.

Günlerdir gazetelerin baş sahifelerinde yer alan, resimleri basılan, işlediği tüyler ürpertici cinayetin içyüzünü anlatmamakta ısrar eden kadın, memleketin alâkasını iyice germişti.

Bir şirket direktörünü öldürdüğü yetişmiyormuş gibi, eskiden şapkalara takılan kocaman iğnelerden birini göğsüne batırmış, kalbini delik deşik etmeğe çalışmıştı.

Başkan, aylardanberi sürüp giden işe, kaldığı yerden başladı :

— Halâ bu cinayeti niçin.. hangi sebeplerle işlediğini söylemiyecek misin?

— . . . .

— Sükûtun senin için iyi değildir.

— . . .

— Müdddeiumumi ölüm cezasına çarptırılmanı istiyor. Fakat bu işi ne gibi düşüncelerle yaptığını anlatırsan, böyle ağır bir cezaya çarpılmayabilirsin.

Önüne bakarak başkanı dinleyen kadın başını dimdik kaldırdı, salonu saran acı bir sesle :

— Söyletmeyin beni, diye inledi. Beni söyletmeyin.

— Söylemelisin. Anlıyor musun, kanun bunu istiyor. Mahkemeyi aydınlatman cemiyete, cemiyetin yüksek kanunlarına karşı bir borçtur.

— Bana borçtan bahsetmeyin, hayatımı karşılık veriyorum. Yetmez mi?

— Ölüm zanettiğin kadar kolay değildir. Burada hepimize vakit kaybettiriyorsun. Söyle bu cinayetin sebebini. Bu sır çözülsün artık?

— Beni söyletmekle ne kazanacaksınız anlamıyorum. Direktör bay Ahmedi ben öldürdüm. Bunu ilk sorguya çekildiğim dakikadanberi söylüyorum. Ölüm onun hakkı idi. Yaşamasını istemiyordum. Anlıyor musunuz. Yıllardır göğsüme dolan acının dinmesi için onun ölmesi lâzımdı.

— Bu adam sana ne yapmıştı? Onu nereden tanıyordun ?

— Bana dünyanın en büyük fenalığını yapmıştı. Hayatımla oynadı.

— Yalan söylüyorsun. Ciddî bir iş adamı ile senin ne ilişiğin olabilir ? Onu nerden tanıyabilirsin ?

— Bir adam en mühim bir sandalyayı işgal edebilir. Bu, onun dış cephesidir. Fakat etiketi, içinin çamurdan yuğrulmuş olmasına mâni olamaz.

O bir alçaktı.

Dinleyiciler arasında kaynaşma oldu. Başkan sert bir sesle ;

— Ölen bir adamı saymasını biliniz, dedi.

— Tekrar ediyorum. O bir alçaktı. Bunu sizin huzurunuzda çekinmeden söylemeğe hakkım olduğu gibi - eğer varsa - Tanrıya da avaz avaz haykırabilirim.

Bu adamı nereden mi tanıyorum diye soruyorsunuz?

Kocamdı..

Salondaki kaynaşma, fısıltı derin bir uğultu halini aldı. Başkan masaya vurdu. Yanındaki işyarlar yerlerinden kıpırdadılar.

Zabıtkâtibi daha canlı yazmağa başladı. Küçük yaşta, annemi - usandığını her dakika hissettirdiği - büyük bir yükten kurtarmak için, evlendim onunla. O olmasaydı bir başkasına.. ihtiyar, sakat, parasız kim olursa olsun verecekler di birine beni.

Ne ve kim olduğu araştırılıp sorulmadan, eski bir eşyayı elden çıkarır gibi verdiler beni ona. Çok geçmeden önüne geçilmez bir zevk adamı olduğu meydana çıktı. Barlarda sabahlayan, içki sofralarında sızan, evinde karısını aç bırakıp sokak kadınlarına para veren, dışarda şık, kibar, centilmen, içerde ağzı küfürlü, eli sopalı bir adam.

İşte onu yıllarca böyle çektim. Bu uygunsuz evlilik hayatında biricik kazancım çocuğumdu. Ben dünyayı, yalnız onun küçük başında görüyordum. Yavrum ömrümün ışığı idi benim.

Sözünü, bir hıçkırığı geri tepmek için, kesti.

Kaç celsedir kadını paçavraya çeviren, onun ölüm cezasına çarpılmasını en ustalıklı sözlerle isteyen müddeiumumi, önüne bakarak dinliyordu.

— Derdim öyle büyüktü ki.. günden güne eriyordum. Bazan haftada, bazan on günde eve uğrayan bu adamdan beklenecek birşey olamazdı. Kaç defa gözyaşları ile yalvardım: « Anlıyorum, ben sana eş olamıyacağım, dedim. Bizi serbest bırak. Çocuğun için gönlünden ne koparsa verirsin. Ben de çalışırım, eğer iyi bir kazancım olursa vereceğin parayı kesersin. İnan bana. Senden birşey istemeyiz» diye ağladım.

Aldığım karşılık, bir sokak kadınının bile tahammül edemiyeceği ağır sözlere eklenmiş tokatlar oldu.

Nihayet, anlaşmamıza imkân olmadığını görünce, çocuğumu alarak kaçtım ondan. Fakat arkamızı bırakmadı. Bulduğum işlerin önüne bir duvar gibi çıktı. Yardım edecek elleri uzaklaştırdı. Beni aylarca mahkemelerde süründürdü. Ve neler söyledi, neler uydurdu. Çocuğumu yanımda yaşatmak hakkını da aldı benden.

Yavrumu, canımdan can koparır gibi kucağımdan aldıkları zaman, düşüp bayılmışım. Gözlerimi bir hastanede açtım. Bir daha çocuğumu göremedim. Uzak bir memlekete tayin edilmişti o.. Yüreğini yumuşatmak için neler yazmadım, nasıl yalvarmadım ona. Bilmem kaç mektubuma aldığım bir tek karşılık: «Çocuğu rahat bırak. Seni öldü biliyor. Görmesi iyi olmayacak. Çünkü nasıl olsa onu, bir işçi kadının hayatında bırakamam. O şimdi mesuttur. Ve seni de çoktan unuttu. »

İnandım bu mektuba. Unuttu evlâdım beni diye sevindim buna. Çünkü bay Başkan, geç te olsa güç de olsa ölüler unutulurlar. Bir daha dönmiyeceğine inandıklarımızı gönlümüzden uzaklaştırmak zor değildir.

Yavrumun mesut olduğunu işitmek bana kıvanç verdi. Şimdi o iyice zengindi. Elbette evlâdım onun yanında daha iyi yetişecekti.

Bu topraklarda dolaşan bir yavrum

◆

Yazan :

Mükerrem Kâmil Su

◆

olduğunu düşüne düşüne.. uzun gecelerde rüzgârlarda sesini, yıldızlarda bakışlarını araya araya yıllar yaşadım.

Hergün çocuğumun ne kadar büyüdüğünü, nasıl serpilip yetişdiğini düşünür, sokakta rastladığım çocuklara yana yana bakardım.

Yıllar hasret oldu da yığıldı içime bay Başkan. Öyle gecelerim olurdu ki, işden yorgun, bitkin bir halde çıkan vücudum uykuya isyan eder; gözümde tüten yavrumun hayaline uzanan kollarım yana düşerdi.

Bir gün çocuğumun öldüğünü gazetelerde okudum. Tedavisi için İstanbula gelmişler. Çocuğum bir klinikte gözlerini yummuş. «Anne!» diye diye can vermiş evlâdım. Hepsini öğrendim sonunda...

Yavrum annesinin ölümüne inanmamış. Her sabah «belki bu gün gelir» diye titreyerek uyanır, akşam karanlıkları çökerken "yine gelmedi!„ diye içlenir, geceleri gizli gizli ağlarmış. Okulda anneli çocukları gördükce boynunu büker, önüne gelen yemeklere baktıkca "acaba annem uzaklarda aç mı?„ diye içini çekermiş. Babasından ve üvey annesinden o kadar çekinirmiş ki.. hiçbir gün onlara içini yakan hasreti, ve küçük yüreciğinde düğümlenen derdi dökememiş.

Yavrum, herşeyi içine ata ata verem olup gitti, anlıyor musunuz? Bu adamın yüreksizliği yüzünden çocuğum toprağa düştü.

Artık bundan sonra

yaşamak benim neme gerekti. Ben de ölmeli idim. Fakat hınçtan bir insan kesilmiştim. Ellerim, çocuğumun katilini parçalamak için kıvranıyordu. Gecelerce düşündüm. Onu bu topraklardan kaldırmadan içimin acısı geçmeyecekti. Benim için bir kurtuluş olan ölüme dahi bu işi yapmadan gidemiyordum. İşte isteye isteye, günlerce düşünüp tasarlayarak direktör Ahmedi vurdum.

Yıllarca çektiğim acıya, taş gibi katı kalan yüreğini, benimki gibi delik deşik etmeğe çalıştım.

Kadın, omuzları sarsıla sarsıla yerine oturdu.

Bir genç kız gözlerini mendili ile örtmüş, ağlıyordu.

Dinleyenler sapsarı kesilmişlerdi.

Birden, bir çığlık yükseldi.

— Onu gömmesinler bu topraklara.. Orada da çocuğumu göstermez bana.

Bay Başkan anlıyor musun ne demek istediğimi...

Gömmeyin o adamı bu topraklara.. Yavrumu orada da kaçırır benden.

Bu ses çok tiz ve keskindi.

Başkan, kadını götürmeleri için işaret etti.

Birden, iri yapılı jandarma olduğu yerde irkildi.

Kadın ölmüştü.

Bu haber bir saniyede ruhların örtüsünü üfledi.

Saatlerdenberi bu hayat düşkününün ıstırabını yüreklerinde duyan kadınlar arasından, hıçkırıklı bir ses yükseldi :

— Onu çocuğunun yanına gömün...

Yeni bir Argo lûgati

Gazete sahibi — İstediğim malûmatı topladın mı?

Muhbir — Toplamaz olur muyum?.. İstanbulun en tanınmış küfürbazlarını, eski tulumbacılarını, emekli külhanbeylerini birer birer dolaşarak size, mükemmel bir «Argo» lûgati tanzim ettim.

Gazete sahibi—Enfes!. şimdi bununla rakiplerime öyle amansız bir yaylım ateş açabilirim ki...

Ne kabahat işledim ki?

Neşriyat müdiri — Bay!.. bu kadar senedir sizin hertürlü neşriyatınızı idare etmekteyim... şimdi ne gibi bir kabahat işledim ki, birdenbire vazifeme nihayet veriyorsunuz?

Patron —Daha ne olacak?.. Yanımdaki memurların hüviyetlerini tetkik ediyordum; nüfus kâğıdınızda Selânikte doğmuş olduğunuzu gördüm de ondan !..

İki profesör arasında:

— Üstadım!.. son günlerde (Tan) ile (Cumhuriyet) arasındaki düelloya ne dersin?

— Azizim !.. düello, kendine mahsus usuller ve kaideler içinde.. şahitler huzurunda yapılan merdane, faziletkârane bir mücadeledir. Çok rica ederim, bu yangın yeri hırlaşmasına çevrilen işi düelloya benzeterek; o asil, o centilmence karşılaşmayı telvis etmeyin !.. derim !..

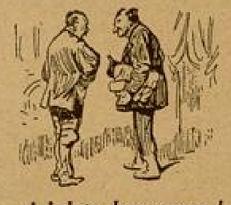

Adalete baş vurun !

Salomon — Ben vatanına bağlı, askerlik hizmetini yapmış, vergilerini veren bir Türk vatandaşıyım. Birisi ırkına «Cibilliyetsiz çıfıt» diye hakaret etti; ne yapmalıyım?.

Avukat — Ne yapacaksınız ? Derhal Cumhuriyet adliyesine baş vurunuz, Türk vatandaşları arasına tefrika sokan - isterse kale duvarı arkasına saklansın - adaletin pençesi oraya da uzanır.

İspirtizmacı Yalman:

Bayan — Bay Yalman!.. ne araştırıyorsunuz ?

Yalman — Temizlik mücadelesi!.. Gizli kalan levsleri meydana çıkarmak için ruhlarla görüşüyorum!

Bayan — Şimdi kimin ruhunla görüşüyorsunuz ?

Yalman — Ziya Paşa ile. Bakınız nediyor:

"Ümmidi vefa eyleme her
şahsı degalde,
Çok Hacıların çıktı haçı
ziri begalde!.„

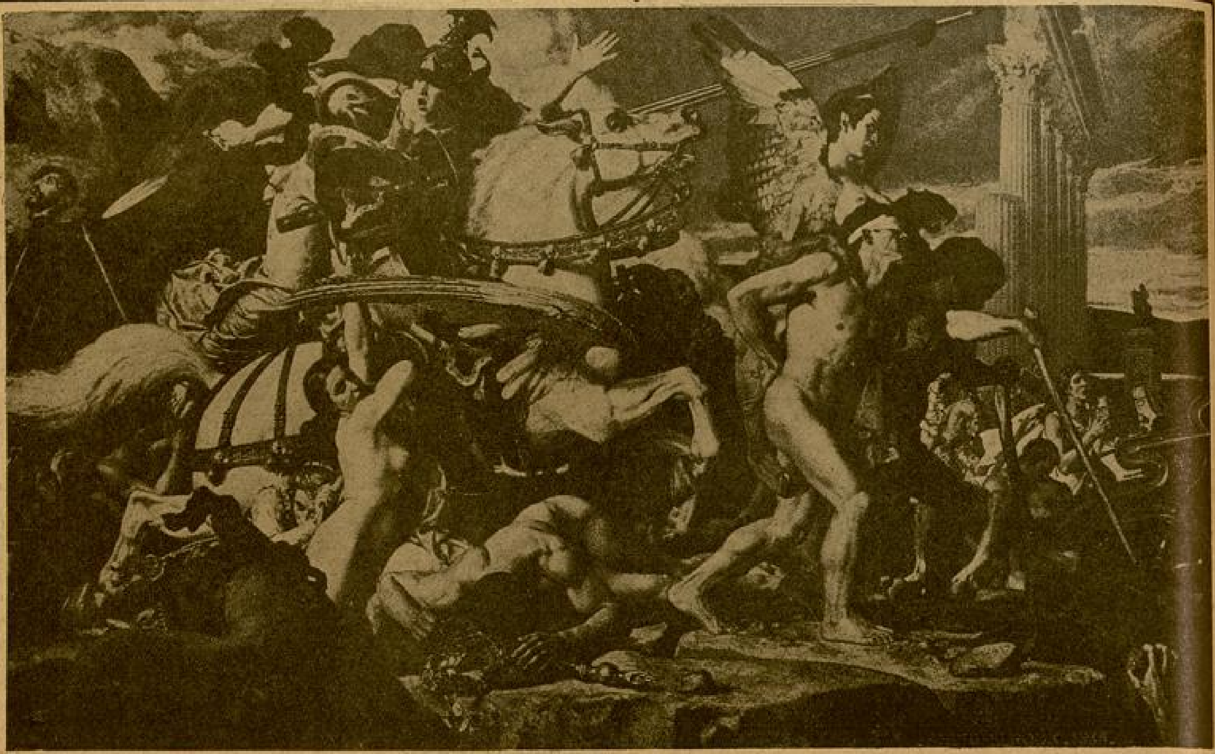

EBEDÎ DESTAN

"Görüyorum ki, Biz Bir Hiçten İbaretiz. Kırallar, İlâhlar, Zaferler Şöhretler, Kanunlar, Gelip Geçen Herşey Zaman Denilen Akıntının İçinde Kaybolup Gidiyorlar!..,,

Victor Hugo

Hakikatlerin en kat'isi ölümdür. Fakat bütün bu kat'iyete rağmen insanlar, yaşamakla ölmek arasındaki farkın dehşetini idrâk edememek meziyetine mâlik bulunuyorlar. "Mademki, öleceğiz, ölümü niçin düşünelim!..„ derler ve yatağa düşünceye kadar yaşamak kabiliyetlerini en son zerresine kadar sarfetmeğe çalışırlar.

Doğarken idrâk edebilsek, ölüm esnasında gördüğümüz şeylere karşı rahatça gülebiliriz. Çünkü biz dünyaya geldiğimiz sırada etrafımızda birçok insanlar vardır ki, hepsi sevinirler ve el çırparak gülerler. Buna mukabil biz ağlarız.

Halbuki dünyayı bırakıp ölümün ebedî karanlığı içine gömülürken herkes ağlar, çırpınır. Biz niçin gülmiyelim!.

Tolstoy, dünyadan kurtulmayı bir saadet telâkki edecek kadar bedbin bir insandı; ve bütün bu dünyaya gelişle, dünyadan gidiş arasındaki farkta daima gitmeyi bir saadet sayar; "Bırakın siz ölürken etrafınızdakiler ağlasın, fakat siz gülün!„ der.

Ne olursa olsun, ölümün telâkkisi başka başka şeylerdir: Bedbin ile nikbin arasındaki fark, birinin dünyaya, diğerinin uhreviyete âşık oluşudur.

Fakat dünya hiçbir âşıkını mes'ut edemiyecek kadar büyük bir nankörlük taşır. Dünya bir tiyatro sahnesidir ki, oynanan oyunda aktörler daima değişirler. Yerini başkalarına verir; ve eskileri arka kapısından ebediyete gönderir.

◆

Yazan:

EKREM SABİT

◆

Ne aşk, ne zafer, ne şöhret, ne de güzellik, geçtiğimiz yolların sonuna, ebediyete kavuşamaz. Hergün bir destanın kahramanları olarak yol alıyoruz ki, bizi hiçbir zaman ebediyetin malı edemiyor, sevişiyoruz. Gözlerimizde aşk, gönüllerimizde aşk dolu.. Sevgilimiz ve biz, Allahın verdiği kudretle biribirimizin kollarında hiç sönmiyeceğini, bitmiyeceğini, tükenmiyeceğini sandığımız bir aşkla sevişiyoruz. Ne o, bizim heyecan ve sevgiden uzaklaşacağımızı, ne de biz onun güzellik ve cazibesinden sıyrılacağını sanırız. Fakat ah, hep böyle olacağını sandığımız içindir ki, aşk doyulmaz birşey olur. Önümüzdeki yıllar, hâdiseler bizi bir avcı gibi bekler. Aşkla bitab kalıncaya kadar se

SÖYLEYEN KALBİMDİR: 5

Yazan: Tevfik Tanyolaç

Öbek öbek bir sürü kelebek. bembeyaz kelebekler, rüzgârın önünde savruluyorlar. Bunlar, Sonbaharın çiçeklerinde hatıraların ballarını toplamak için didinen bağsız efelerdir. Rüzgârın önünde beyaz gül yaprakları gibi uçuşan kelebekler, bana bir günü hatırlattı.

Seni her zaman, özleyerek düşündüğüm günlerim, kesımsiz akan, hâdiselerle dalgalı engin bir sudur. Ve senin vuslatı olmıyan aşkın, bu dalgalı akışın durmıyan nabzıdır.

Renk vurgunu bahar çocuklarının hatırlattığı bu günse. güzelliğini, inceliğini sana benzetmeğe çalıştığım bir gündü.

Boğaziçi, Adalar, Fenerbahçe seni söyliyen bir yüz, derinliklerini anlatan bir dildi.

Yumuşak bir kindi ışığı altında seni dinliyordum, düşünen göklerini hayran hayran seyrediyordum.

Bağda duran adaşım, tam yerinde söylediği bir sözle yarama basmıştı:

«Bak, bu güzelim manzarayı kirleten şu artmana bak!. asılı bir bulaşık bezi gibi..» Manalı bahçelerini benden kıskanan, ve bu bahçenin çevresini dikenli bir çit gibi saran baht, gözlerimi tırmaladı da:

«Çok güzel söyliyorsun» demiştim.

O, hatırımda kalmıyan iki adı hecele-di. Bunlar iki arkadaşmış. Kırda birlik geziyorlarmış. Bir yarmanın içinden birdenbire bir yığın kelebek havalanıvermiş.

İki arkadaşın biri haykırmış:

«— Yırtılıp savrulan bir aşk mektubu»

Öbek öbek kelebekler uçuyorlar. Yangın yerlerinde sarı çiçeklerle örtülü yeşillikler var. Saplanmış ucu kırık bir mızrak gibi minare ile yıkık bir mabedin mihrabı da bu canlı renkler içinde. Bir yığın kelebek her rüzgâra rağmen sarı çiçekleri seviyorlar, sarı çiçeklerden bal istiyorlar.. kırıla kırıla, savrula savrula..

Oh yoldaşım; bunlar, benim sana borçlu olup ta hiç de ödeyemeyeceğim büyük duygumu anlatamıyan perişan şiirlerime ne kadar benziyorlar. Bunlar, benim lekesiz ve kül olmıyan sevgimi.. bu ömrün harabelerinde doğan ve yalnız oluşu söyliyen mavi çiçeklerini, her rüzgâra rağmen sevdiklerini söyliyeceklerdir. Ve her mevsim içinde tıpkı büyük davalı küçük arılar gibi istiyecekler, kırıla kırıla, savrula savrula.

vişiriz ki, nihayet bastığımız yer boşluğa rasgelir ve ölümün çukuru içine gömülürüz.

Biz gittik diye aşk bitti mi sanırız? Evet, böyle zannederiz. Fakat arkamızdan bizim gibi seven insanlar geliyor, bizim gibi sevişerek sürükleniyor ve bizim gibi ölüme doğru akıp kayboluyor.

İnsanların ebedî sandıkları ilâhlar bile bu destanın bedbaht kahramanlarıdır. Venüs, bir istiridye içinde dünyaya geldiği zaman, insanlar bu fildişi vücutlu, harikulâde güzel kadının bir daha dünyadan uzaklaşamıyacağını sandılar. Fakat Diyamades okunu çekip te Truva cenginde yaralanan sevgilisini kolları arasında tutan Venüs'ü parmağından yaralayınca, zavallı ilâh dehşet içinde Olimpos dağına kaçtı ve bir daha hiç görünmedi.

Ne Sfenks, ne Jupiter, ne de Nepton zamanın müthiş seline karşı mukavemet edemediler. Gerilerinde bir aşk masalı bırakıp ebediyete gömüldüler.

Peşlerinde binlerce insanı sürükleyen muzaffer insanlar bile, gittikleri yeri görmeden yaşadılar. Kılıçlarının uçlarından fışkıran kudret, atlarının ayakları üstünde gerilen zafer kanatları, hiçbir zaman herkesin sürüklendiği nisyan uçurumuna gitmekten

onları menndedemedi. Bir mızrak üstüne dikilen mağlûp bir askerin başı nereye gidiyorsa, o da oraya gitti. Hem de peşinde büyük bir şöhret, güzel kadınlar, aşk ve kudret bırakarak..

Koca bir memleketi, vücudunun şehevî fırtınalarına esir eden bir fahişe ile gökyüzünden manevî bir yardım bekleyen bir din bekçisi arasındaki fark birinin Allaha muti, diğerinin âsi olmasında görülür. Fakat hiçbir zaman fahişenin yuvarlandığı çukurdan papas kurtulmuş değildir. Gönlünü musikinin nağmelerine bırakan bir kör bile, akıp gittiği selde fahişe ile, papasla, ilâhla bir aradadır. Servet denilen büyük kudreti avucunda tutan bir insan bile, bu ebedî destanın kahramanıdır. Bu, öyle bir destandır ki, hepimiz, bu destanın kahramanlarıyız. Zafer nâraları, nal sesleri, kadın kahkahaları, ıstırap ve dehşetle ufukları dolduran çığlıklar, bu destanın seli içinde sürükleniyor ve biz gittiğimiz yeri bilmeden yürüyoruz. Fakat bu ebedî destanın ne büyük ve haşmetli bir görünüşü var!.

Dünya bir tiyatro sahnesidir ki, oynanan oyunda aktörler daima değişir.

Yazan :

NİYAZİ AHMET

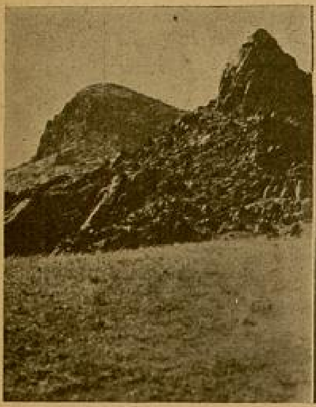

Dersimin her tarafı böyle kaylıktır.

Pertek kalesinin uzaktan görünüşü

Dersim kayalıklarından başka bir görünüş.

DERSİMDEN BİR RÖPORTAJ

Dersim dağlarını iki ay dolaştım.

Tabiatın bütün haşmeti ve insanlığın son vahşetini, muhalefet devam ederken gördüm. Dersim, bambaşka bir âlemdir. Sayfalar üzerindeki kargacık burgacık yazılar, bu tabiat parçasının ne dekorunu, ne de asırlardır mağaralarda yaşıyan insanlarını, oraları görmeyenlerin gözleri önünde, canlandırabilir.

Dersimli, gözlerinin derinliklerinde kin, hırs ve yırtıcı bir kaplan azgınlığı taşıyan insandır. Harikulâde cesurdur ve tasavvurun fevkinde tabiatın binbir müşkülâtına mukavimdir. İnkişaf etmemiş şeytanî bir zekâya mâliktir.

Onun bu vahşi, bu mağara devri insanlığı kadar cahil varlığını görürken, su katılmamış bir Türk evlâdı olduğunu düşünmek, her Türk için büyük bir ıstıraptır. Ben, başları bulutların arasında kaybolan dağları dolaşırken, bu ıstırabın altında kıvranıyordum. Hayret ve dehşetle onları tetkik ettim.

Dersimden ayrılırken, iki aylık seyahatimden edindiğim intibalar, sonsuz bir gurur duyuyordum. Çünkü, Türk Cumhuriyeti, tarihe en büyük inkilâpları başında, en büyük bir inkılâp daha ilâve ediyordu. Vahşi bir insanlığı medeniyete sokuyor, asırlardır mağaralarda yaşayan insanlığı Cumhuriyetin feyizleri ile aydınlatıyordu.

Saltanat idaresinin aczi yüzünden asırlarca vahşet içinde kalan Dersimli Türk, ağanın ve seyidin elinde bir köpek sürüsü gibi idare ediliyordu. Ağa emrederdi ;

— Git filân adamı öldür..

Bu emrin yerine gelmemesi için, kâinatta hiçbir kuvvet rol oynayamazdı. Çünkü ağa Dersimlinin herşeyidir. Allahı, peygamberi, hâmisi herşeyi.. Ve Dersimli, ağanın emrini yerine getirmekten başka insanlar için mevcut hiçbir zevki tanımaz. Yegâne zevk bilâkaydüşart itaattır. Köle gibi, köpek gibi itaat.

Karakteristik noktalar :

Bunlar, tarihî hakikatlerdir.

Düşman, İstanbulu istilâ edecek kadar paytahta sokulunca sadarâzam Dersime haber göndermiş :

— Düşman İstanbula geliyor. Paytaht ve padişah tehlikededir. Bize yardım edin.. demiş.

Dersimliler şu cevabı vermişler :

— Paytaht tehlikede ise burası emindir. Padişahın başımızın üstünde yeri var. Orada korkuyorsa buraya gelsin, burada otursun.

Çar orduları Erzurumu istilâ edecek kadar ilerlemişler. Erzurum paşası Dersime haber göndermiş :

— Vakit geçirmeden bize yardıma geliniz, yoksa esir olacağız.

Dersimliler gene cevap vermişler :

— Yardım etmek isterdik ama, bugünlerde işimiz çok. Bizim payımıza düşen Rusları buraya gönderiniz, onları biz burada keser, haklarından geliriz.

Muratsuyu üzerinde bir tek köprü

Hozat çarşısında Dersimin az çok medeni köylüleri

Bir Dersimli kız

Dersim yolunda çalışan Dersimliler

Bir vergi memurunun nasılsa yolu meşhur Kutu deresine düşmüş. Dersimli Haso sormuş:

— Buraya niçin geldin?

— Vergi için..

— Seni kim gönderdi?

— Padişah..

Haso gülmüş ve şu cevabı vermiş:

— Sen bizi o kadar akılsız mı sanıyorsun. Padişah Dersimde bir Kutu deresinin bulunduğunu, orada bir Hasonun yaşadığını, Hasonun da birkaç keçisi olduğunu nereden bilecek! Bütün bunları siz uydurup bizi soymak istiyorsunuz.

Dersimliler, İstiklâl savaşında da böyle yapmışlardı. Yardım için gelen heyete şu cevap verilmişti:

— Hükûmetin parası yoksa, silâhı da mı yok. Satıp parasını harcasın.

Bu cevaplar gösteriyor ki Dersimli zekidir.

Para ve Dersimli:

Türk askeri barekâta devam ediyordu. Elâzizden Hozata ve oradan denizden yüksekliği üçbin metreye yaklaşan Beyazdağa çıkacaktık. Yolda çalışan Dersimliler gördük, bir tanesi ile konuştum. Sin nahiyesindenmiş. O zamana kadar parayı ya adam öldürerek, veya soygunculuk yaparak kazanan Dersimli bana dert yandı:

— Günde 110 kuruşa çalışacaksınız, dediler, şimdi vermiyorlar.

Amele başına sebebini sordum;

— Veriyoruz, dedi. Fakat vergi kesiliyor.

Kafasında vergi mefhumu bulunmayan Dersimliye vergiyi anlatamadım. Yerli ameleden biri:

— Bayım! dedi, yorulmayın anlamaz. Belki çocuğu anlar.

Dersimli ve silâh:

Hozattan Beyazdağa çıkıyorduk. Otomobilimiz Mistigan köyünde durdu. İsmet İnönünün seyahatleri esnasında yapılmış olan yol, Dersimin yegâne otomobil yolu idi. Biz, hayatımızı şoförün dirayetinden ziyade tâlihe bırakmıştık. Göz karartan uçurumların etrafında kıvrılarak uzayan yolda ne biz, ne de şoför buralara bakmıyorduk. Hele şoförün en küçük bir hatâsı hepimizi paramparça edebilirdi.

Mistigan köyü muhtarı ile konuştum. Dert yandı:

— Silâhı, dedi. Silâhımız? yok.

Bunlar, muhalefete iştirâk eden Dersimlilere civardı. Silâhları alınmıştı.

— Silâh ne yapacaksınız, dedim.

Vahşi bakışlarile baştan ayağa kadar süzdükten sonra:

— Silâhsız yaşıyabilir miyiz, bizi basarlar?

— Kim?.

— Düşman aşiretler.,

Halbuki her taraf Türk askerleri tarafından işgal edilmişti.

Şimdi Elazizde mahkeme edilen elabaşılardan: Hüseyin oğlu Cebrail

Dersimli bir tip: Abo ağa

Mahkeme edilmekte olan elebaşılardan: Ahmet oğlu Kamber

— Sizin düşmanlarınız var mı?.

Hayretle yüzüme baktı:

— Düşmansız olur mu? dedi. Bütün aşiretler biribirlerine düşmandır.

Muhtar, elile yakın bir tepeyi işaret etti. Orada, başları Munzur dağına doğru çevrilmiş bir sürü koç heykelleri sıralanmıştı.

— Onların da intikamını alacağız.. dedi.

— Onlar nedir, kimin intikamını alacaksınız? Muhtar belki benim kadar cahil bir adamı ilk defa görüyordu.

— Onlar, dedi mezardır. Düşman aşiretleri tarafından öldürülen aşiret büyüklerimizin mezarları.. Biz bu tepelerden öteye silâhsız nasıl gidebiliriz?

Halbuki her taraf Türk askeri tarafından işgal edilmişti.

— Türk askerlerini görüvorsunuz, dedim. Artık adam öldürmek kalmadı. Bundan sonra rahat oturup çalışacaksınız. Kimse kimseye birşey yapamıyacak.

— Böyle şey olur mu?.

— Niçin olmasın?.

Gözlerini karşı tepedeki koç heykelli mezarlara dikti ve sustu.

— Onların intikamı ne olacak.. Biz onların intikamını almadan nasıl yaşarız?!. demek istiyordu.

Mezarları gezdik.

Koç heykellerinin üzerinde muhtelif silâh resimleri vardı.

Muhtar izah etti:

— Bu resimler, dedi. Bu koç gibi kahraman arkadaşımızın öldürüldüğü silâhtır. İntikamı bunun gibi silâhlarla alınacak.

Zavallı Dersimli bilmiyordu ki Türk inkılâbı silâhı da, intikamı da tarihe gömmüş ve Dersimli Türke, ebedî bir saadet ve refah devresi açmıştı.

KIRMIZI BALIKLAR

YAZAN:
CAHİT UÇUK

№ : 5

Genç kız, Filizin dudaklarında "amca„ kelimesini duyunca, yüzünün çocukluğu uçuverdi.

Seven, olgun bir kadının içli görünüşü, uçan çocukluğun yerini aldı:

— Ah Filiz! Hâlâ, ilkokulun birinci sınıfındaki kızsın. Hâlâ benimle eğlenmekten, beni kızdırmaktan zevk alıyorsun. Benim küçük sevgili "amca„ mdan ne istiyorsun? Bir kerre, benim gibi âşık olsan, o zaman elimden çekeceklerin var. Sade sen değil, „amcan" da gününü görecek..

Birden aklına gelmiş gibi, kuvvetli bir soluk alarak sustu:

— Haydi, şu yeni model kalbi kesiver. Yalnız dikkat et, seninki gibi duygusuz olmasın!..

Filiz, masa üzerinde duran karton kâğıtlarından bir parça alarak, cebinden çıkardığı kurşunkalemle, minimini bir kalp resmi çizdi. Kâğıt makasıyle kartonu oyarken, gözleri dalmış, yüzünü gizli bir gülüş ışıklandırmıştı.

— Ne gülüyorsun?

Filiz cevap vermedi. Kestiği kalbi elinde atıp tutarak arkadaşına gösterdi:

— İşte sana son model bir kalp!.

Genç kız, kalbi Filizin elinden kaptı. Avuçları içine saklayarak, okşadı, sevdi:

— Sen kalple oynuyorsun Filiz, daha onun ne demek olduğunu öğrenmedin ki, yoksa korkardın..

Filiz, dalgın dinliyordu. Genç kız, eğilerek onun yanağını öptü:

— Yaşa Filiz,,,

Koşarak yanından uzaklaştı.

Filiz, onun arkasından baktı. Genç kız, bir çocuk çevikliğile, masaların arasından dolaşarak, yan odalardan birine girdi.

Filizin, yüzünden biraz evvelki gülüş silinmemişti. Arkadaşının sözleri, kulaklarında çınlıyor, «Sen kalple oynuyorsun Filiz. Daha onun ne demek olduğunu öğrenmedin ki; yoksa, korkardın.» Derinden derine duyduğu sevinç, yüreğine ışık damlaları halinde düşerek, düşüncelerini aydınlatıyordu. Masanın üstünde, renk renk kumaş, müslin parçaları, karton kâğıtları; serpilmiş toplu iğneler dolu idi. Arkadaki açık pencereden gelen serin rüzgârla, titreşen müslin, kumaş parçalarını, Filizin dalgın gözleri görmüyordu. Ortalık ağır ağır kararıyor, genç kız, dalgın ve kıpırtısız duruyordu. Birden, masanın tam ortasından sarkan mavi ampullü lâmba yandı.

Genç kız, ortalığı kaplayan ay ışığı rengile dalgınlıktan uyandı. Yüzündeki gülümseme genişleyerek, lâmbayı kimin yaktığını görmek için başını kaldırdı. Hümeyra ile gözgöze geldi. Genç kızın eli, lâmbanın düğmesinden ayrılmamış, sol omuzu duvara dayalı, ona gülüyordu:

— Seni uyandırmak için lâmbayı yaktım. Bu ne dalgınlık?

Küçük adımlarla Filize yaklaşarak kulağına fısıldadı:

— «Amca» geldi!..

Filiz, merakla sordu:

— Ne zaman?

— Şimdi!

Filizin gözlerindeki sorgulu bakışları görünce anlattı:

— Akasyalı yolda dolaşıyor...

— Gördün mü?..

— Hayır.

— Şu halde geldiğini nasıl anladın?

— «Hart» ın sesinden...

— «Hart» da ne?

Hümeyra, sesini büsbütün küçülterek, söyledi:

— Bir gün, onunla buluşmak sözümüz vardı. Yanında kocaman bir kurt köpekle geldi. Küçükken, beni bir kere köpek ısırmış, ihtiyaten kuduz aşısı yaptırmışlardı. O zamandanberi köpekten korkarım. Onu, kurt köpekle görünce, « aman! dedim, bu beni hart diye ısıracak! ». Bu korkum Tayyarın o kadar hoşuna gitmiş ki, köpeğinin adını Hart koydu Şimdi beraber gelmişler, Hart sevinçli sevinçli havlayarak, orada olduklarını bana haber veriyor.

Filiz, kulağına, fısıltı halinde söylenen sözleri, gülerek dinliyordu. Hümeyra, başını çekerek doğruldu:

— Şimdi ne yapayım?

Yüzü yalvaran bir çocuk görünüşü almıştı;

— Sen idare edersen, ben bahçeye iner, birkaç dakikacık olsun «amcam»la konuşabilirim...

— Nasıl idare edeyim? Söyle.,.

Genç kız sevinçle cebinden bir sürü karışık kumaş parçasını çıkararak Filizin dizleri üzerine bıraktı:

— Zaten işim yoktu. Kalpler bitti. Bunlardan çiçek yapmağa uğraşıyordum. Gûya sana birşey sormak için yanına gelmişim, sen beni aşağı, bir iş yapmağa göndermiş gibi olursun...

Parçaları, Filize gösteriyor gibi elinde evirip çeviriyordu.

Onların böyle konuşmaları kimsenin bakışlarını kendi üzerlerine çekmemişti.

Hümeyra, başını öne eğerek:

— Peki dedi, ben şimdi gelirim..

Bir solukta merdivenlere koştu. Basamakları ikişer ikişer atlayarak indi.

Filiz onun yüzünü tutuşturan sevinci, gözlerindeki çılgınca pırıltıları, düşündü. Dudakları, dua etmek için açılır gibi kıpırdadı, duyulmıyacak kadar küçük bir sesle mırıldandı:

— Kimbilir, belki bir gün...

Kulaklarına kendi sesi, ılık bir nefes gibi çarpınca yüreğini, başını kısacık bir zaman için saran ümitlerin kök süzlüğünü, boşluğunu hatırlayarak utandı.

Hümeyranın giderken dizlerine bıraktığı kumaş parçalarına baktı. Genç kızın parlayan gözlerini, gülen yüzünü görür gibi oldu Ortalığı dinledi. Kulakları, yurdun içini saran gürültülerden sıyrılarak, dışarının seslerini duyuyordu. Çamların rüzgârla hışırdayışı, tramvayların virajlarda çıkardığı demir gıcırtıları, havanın boşluğunda öten çanları; bunların hepsinden daha yakın bir yerden, kesik kesik bir köpek havlaması geliyordu.

Gülümsedi:

— Dolaşıyorlar...

Yüreğinde bir ana için çakan imrenış şimşeği, duygularının karanlıklarda kalan özleyişlerini aydınlatarak, açığa çıkardı. Birdenbire hayatını, ışıksız, manasız buldu. Çalışmak, kimseye muhtaç olmadan yaşamak diye tuttuğu yolun kuraklığını, ve yüreğini saran, gizli adsız isteklerin derinliğini, susayan bir insanın hasretile duydu. Başının içine karanlık selleri akıyor gibiydi.

— Ben de istiyorum...

Güldü:

— Ne istiyorum?

Dizlerindeki parçaları, yavaşça masanın üzerine bırakarak kalktı. Tam arkasına gelen büyük balkona doğru yürüdü. Camlı kapının tokmağını çevirerek açtı. Dışarı süzüldü. Biraz evvel, kendi kendine sorduğu sualin, karşılığını bulmuş gibi, mırıldandı:

— «Cadı» yı küçük sevgilisile beraber görmek istiyorum...

Asıl isteğinin bu olup olmadığını düşünmek istemiyordu. Yuvarlak balkonu saran, demir parmaklıkların, tahta kenarına dirseklerini dayayarak, yola baktı...

Yeni yapraklanmış akasyaların aralarında, ölçülü bir sıra ile dizili havagazı lâmbaları yanmıştı. Mavi alevli başları aralıklardan sızan ince rüzgârla sallanıyor, yerlerde yatan siyah yaprak gölgeleri titreşiyorlardı. Lâmbaların başları, akasyaların yeşil kümeleri arasına gizlenmişlerdi. İçlerinde yanan mavi ışıklarla, yeşil yapraklar şeffafmış gibi görünüyorlardı.

Filiz, yakınlaşan ayak seslerine karışan köpek havlamasını duyunca, bütün merakı gözlerine toplandı. Yolu yer yer perdeleyen ağaçların aralarındaki boşluklarda gözlerini gezdiriyordu. Yere uzanarak yürüyen, iki, ince gölge gördü. İnsan şekillerini değişik gösteren aynalara düşmüş gibi, uzun görünen, ve bir tek vücut kadar yakın olan çift gölge, ilerledikce; karşı lâmbaların ışığında eridi. Biraz sonra, kaybolan gölgelerin yerini kendileri aldı.

Hümeyra, birşeyler söylüyor, arada bir başını geriye atarak, kısık kahkahalarla gülüyordu. Balkonun tam karşısına gelen boşlukta biraz durdular.

Delikanlı, omuzları, göğsü çizgi çizgi işlenmiş bir süveter, koyu renk bir pantalon, sağ kolu, genç kızın beline, bir daha bırakmamak ister gibi, sarılmıştı. Hümeyra, bu çemberden memnun, yüzü gülüyordu.

Delikanlı, başını geriye çevirerek, yavaş sesle, bağırdı :

— Baloya üç gün kaldı, halbuki daha hazırlıklarımız bitmedi.. yetişemiyeceğiz..

— Hart!,. Hart!..

Filiz, birşeyin, kuvvetle öne doğru atılışından çıkan ses, ve bir zincir şıkırdısı duydu. Kısa bir zaman sonra Hart kuyruğunu kamçı gibi iki tarafa sallayarak, kulakları dikilmiş bir halda, bir ok hızıyle onların yanına düştü.

Hümeyra, kısa bir çığlıkla kenara sıçradı :

— Yapma Tayyar!.. korkuyorum. .

Delikanlı, genç kıza saldırması için köpeğini kışkırtarak köpürdü.

Hümeyra, Yurdun yarı açık demir kapısına koşarak içeri girdi. Kapıyı örterek başını demir parmaklıklara yaklaştırdı. Kelimeleri anlaşılmayan öfkeli bir sesle, birşeyler söyledi. Delikanlı, hiç cevap vermiyordu. Köpeğinin zincirini tutarak döndü. Ağaçların arasında uzaklaşarak kayboldu.

Hümeyra onun arkasından bakmak için kapıyı aralıyarak, yarı vücudile eğildi. Sonra kapıyı kapayarak içeri girdi.

Filiz, acıyan dirseklerini uğarak doğruldu. Aralık kapıyı iterken, Hümeyra ile karşılaştı. Genç kız, sık sık nefes alıyordu :

— Öyle kızdım ki Tayyara!.. korkuyorum diyorum, hiç aldırmıyor. Hart'ı üzerime saldırıyor. Parmak gibi dişleri var. Bir ısırırsa!,

Filiz, arkadaşını elinden tutarak, oturduğu yere kadar getirdi :

— Otur «Cadı»!.. dinlen biraz... Solukların kesilecek..

— Merdivenleri koşarak çıktım...

Filiz onun çatılmış kaşlarına, öfkeyle yanan gözlerine, pembeleşmiş yanaklarına, gülerek bakıyordu :

— «Cadı» ların köpekten korktuğu da, hiç, amma hiç duyulmamış!..

(Arkası 24 üncü sayfada)

Çünkü ancak bu gün forsalara kırbaç yerine güzel çörekler veriliyor.

29 NUMARALI FORSA

Gece körfez, birbiri ardı sıra patlayan şenlik fişeklerile aydınlanmağa başladı. Uzaktan sarhoş naraları ve kadın kahkahaları geliyordu. Durgun sularda hiç kımıldamadan duran 6 kadırganın etrafını, meş'aleler ve kâğıt fenerlerle süslü kayıklar almıştı. Halk durmadan bağırıyor ve fişekler durmadan patlıyordu. Bu sırada komutan Fratelli Salvadori'nin büyük kadırgasında ancak küçük bir kandille biribirlerini seçebilen forsalar [1] şüpheli bir sükûtla susuyorlar ve dışarısını dinliyorlardı. Dışarıdan büyük bir kilitle kapalı olan kapının arkasında genç bir forsa duruyor, ve ikide birde kulağını kapıya veriyor, sonra kısık bir sesle:

— Bitmedi mi, heyyyy, Abdullâh, elini biraz çabuk tut!. diye mırıldanıyordu. Biraz sonra köşeden kısık bir ses:

— Oh, kurtuldum!. diye fısıldadı. Fakat henüz ayak ve el bileklerindeki zincirleri çıkarmadan, kapıdaki siyah gür sakallı delikanlı, olduğu yerden atlıyarak mırıldandı:

— Dikkat, buraya geliyorlar!. Herkes zincirlerini ayaklarına ve bileklerine taksın!. Hiç bir hareket yapmak yok, herkes uyuyacak! dedi.

Sonra iki büklüm oldu, gözlerini kapadı.

Kapının büyük kilidindeki anahtar döndü ve kanat paslı seslerle açıldı. İçeriye evvelâ forsacı girerek kenara çekildi. Ardından biribiribi takiben altı genç ve güzel kadınla sekiz erkek girdi. Hepsi de sarhoştular. Kadınların yüzleri şarap rengini almış, penbeleşmiş ve dudakları nemlenmişti. Erkekler, ellerini kuşakları arasındaki hançerlerden eksik etmeden kadınlara sokuluyorlar ve gülüyorlardı.

Kadınlardan biri gözlerini forsalara diktikten sonra haykırdı:

— Fratelli, burası çok karanlık, göremiyorum. Söyle de ışık getirsinler!.

Komutan henüz ağzını açmadan forsacı koştu, dışarıdan iki büyük meşale kaparak getirdi.

Kadınlardan bir başkası, iki büklüm kıvrılıp yatmış olan forsaların yarı çıplak, tunç gibi esmer ve parlak vücutlarına zevkle bakarak:

— Zavallılar uyumuşlar!. dedi.

Komutan Fratelli Salvadori dik bir sesle:

— Hey y y y, sersemler, uyanın be!. Dışarıda şenlik varken uyunur mu?.. diye bağırdı.

Başını ilk kaldıran siyah sakallı genç forsa oldu. Gözleri bir kömür gibi siyah, parlak ve güzeldi. Omuzları yuvarlak birer tunç gibi parlıyordu. Meşale ışıklarında yanan yüzünü konuklara çevirek uzun uzun baktı. Ve sonra hafifce gülerek temiz bir İtalyanca ile:

— Bize safa geldiniz Sinyoritalar, Sinyorlar? dedi.

Sanki alay ediyor ve gözleri kadınların üzerinde saplanarak parlıyordu.

Biraz evvel ışık isteyen kadın, yanı başındaki genç sarışına doğru eğilerek:

— Ne güzel erkek yarabbi! diye fısıldadı.

Sonra komutana döndü:

— Fratelli kim bu kibar forsa?.dedi.

Kapının yanı başında duran forsacı, komutanın kendisine baktığını, izahat beklediğini hissedince dik bir sesle anlatmağa başladı:

— Komutanlık gemisinin 29 numaralı forsası.. ismi Ömer.. forsalar ona "Ömer Reis„diyorlar. Trablusun en namlı Türk korsanıdır. Bir yıl evvel Pantelariyo adalarında üç kadırgasile bizim on altı kadırgamıza karşı çarpıştı. Bir tek kadırga kaybetti, buna mukabil 5 kadırgamızı batırdı. Papa, onun ancak bir hıristiyan olabileceğini, böyle bir kahramanlığın ancak bir hıristiyandan doğabileceğini söyledi ve bu forsanın öldürülmesine izin vermedi. Ömer Reis hıristiyanlığa döndüğü gün Papa tarafından kendisine komutanlık ve dükalük payesi verilecek.

Kadınlar hep birden ellerini çırparak bağırdılar.

— Bravo Türk, bravo Türk!..

Forsa Ömer bileklerindeki zincirleri şakırdatarak ayağa kalktı ve kadınları selâmladı. Güzel yüzü o şeytanî tebessümünü hiç bırakmamıştı:

— Saygıdeğer sinyoritalar, size bu alkışınızdan dolayı teşekkür ediyorum. Bu gün sizin en güzel bayramınız.. forsalar her yıl bu St. Claud bayramını dört gözle beklerler. Çünkü ancak bu gün forsalara kırbaç yerine güzel çörekler veriliyor. Sabahleyin göndermek lûtfunda bulunduğunuz çörekler bizi çok sevindirdi, size minnettarız.

Sarhoş kadınlar yeniden ellerini çırparak:

— Bravo Türk, bravo 29 numaralı forsa Ömer Reis!. diye bağırdılar.

Yanı başlarında duran erkekler sinirlenmeğe başlamışlardı.

Hele 29 numaralı forsanın kadınlara şeytanî gözlerle ve arzu ile bakışına tahammül edemiyorlardı. Komutan Fratelli:

— Gidelim!. dedi. Ve yolu gösterdi. Önde kadınlar, arkada erkekler dışarı çıktılar. Forsacı kilidi kapamak isterken ince bir kadın sesi:

— İhtiyar, çekil oradan, şu pis köleleri, kulu forsaları içeriye ben kilitleyeceğim!.. dedi.

29 numaralı forsa, ayak seslerinin güvertede kaybolduğunu hissedince yerinden sıçradı ve zincirleri yere attı:

— Dikkat, dedi. Herkes yalnız benim hareketlerime tabî.. iyi yürekli yardımcımız belki bu yaptıklarıma kızacaktır. Fakat buradan sizi bu kırbaç ve kürek zulmü altında bırakarak tek başına kaçamazdım. Ya beraber kurtulacağız, yahut yine hep beraber öleceğiz!.. Hazır mısınız?

— Hazırız, Ömer reis!..

[1] Eski gemilerde kürek çeken esirlere verilen isim.

— Biraz daha beklemeliyiz!.. Burada tamam 55 korsanız. 55 korsan koca bir donanmayı zapta kadirdir. Ancak biz komutanın bu bir tek gemisile körfezden çıkıp uzaklaşacağız. Her işi sessiz yapacağız!..

***

Ömer reis, komutan Fratelli Salvadori'nin büyük kadırgasına forsa girdiği gündenberi, forsalar ikişer ikişer her gün akşama doğru güverteye çıkarılır ve yarım saat gezdirilirdi. Bu lûtfun nereden nasıl doğduğunu hiç kimse bilmiyordu. Fakat bir gün Ömer reis muammayı çözdü. Yanındaki genç Aydınlı Mustafa ile beraber güverteye çıktığı saatlerde, komutanın genç kızı da güvertede bulunuyordu.

Genç kız gezisinin her defasında yanına kadar yaklaşıyor ve hiç birşey konuşmadan, kızararak yüzüne bakıyordu. Bu bakışın manasını, birçok kadın bakışlarından sezen Ömer reis de, nihayet teneffüs saatlerini heyecanla beklemeğe, genç kızın yüzüne kalbi çarparak bakmağa başladı. Bir gün güverte tahtalarına, parmağını suya batırarak: "Sizi seviyorum! „ kelimelerini yazdı ve gözlerini kaldırıp merakla genç kızın yüzüne baktı. Genç kız kızararak güldü ve telâşla merdivenlerden kaçıp kayboldu. Ertesi günü forsacı, genç Mustafa ile kendisine birer çörek verdi. Ömer bu çöreklerin kimden geldiğini anlamıştı. Çöreği koparıp yemeğe başlarken, hamur içinde küçük bir kâğıt buldu. Bu kâğıtta da tek bir kelime vardı: "Ben de...„

Artık ikisi de yalnız bakışlarıyle konuşarak sevişiyorlardı. Bazı gece yarıları forsacı içeriye giriyor ve Ömer reisin önüne bir sürü yiyecek atıyordu. Bir aralık bu yiyeceklerle beraber genç kızdan, satırları her gün biraz daha kabaran, çoğalan küçük aşk mektupları gelmeğe başladı. Komutanın kızı her defasında: "Sizi kurtaracağım!„ diyordu.

Komutanın genç kızı da güvertede bulunuyor; yanlarına kadar yaklaşıp kızarak yüzlerine bakıyordu.

Forsacı, bu aşkın mevcudiyetinden hiç de haberdar değildi:

— Komutanın kızı size çok acıyor. Sakın ola ki, sana yaptığı yardımları kimseye söylemiyesin.. o seni ölen erkek kardeşine benzetiyor. Bekle, belki bir gün seni babasına affettirir!. diyordu.

Nihayet bir gün bir çörek içinde genç kızdan kısa bir mektep geldi:

— Yarın St.Claud bayramı. Akşama doğru size bir çörek içinde kirbitle bir türpü göndereceğim. Bunlarla zincirlerinizi kesiniz. Kapıyı da size açık bırakacağım, diğer forsalar uyurken güverteye çıkınız. Kimseye görünmeden geminin arka tarafındaki merdivene yürüyünüz. Orada sizi ben bekliyeceğim; bir sandalla sizi gemiden uzaklaştıracağım!„

İşte henüz on yedisine basmış bir genç kız, böylece Ömer reis ile arkadaşlarına bu gece halâs yolu açacaktı.

***

Hafif bir dalga çıkmış, ve koca kadırğa sallanmağa başlamıştı. Komutanla bütün misafirleri geminin alt katında eğleniyorlardı. Geminin tayfaları şehre çıkmışlardı. Kadirgada yalnız birkaç ihtiyar korsanla bir iki miço kalmıştı.

Gece yarısına doğru forsalara inen merdivenin başında bir gölğe göründü. Etrafına bir iki defa bakındıktan sonra hızla güverteye sıçradı ve geminin arka tarafına doğru yürümeğe başladı. Denize açılan bir merdiven başına gelince durdu ve karşısındaki gölgeye baktı.

— Sinyorita, benim!.

—Siz misiniz?. Haydi acele ediniz.

Ömer reis genç kıza biraz daha yaklaşarak onun küçük ve yumuşak ellerini tuttu:

— Sinyorita, size müteşekkir ve minnettarım. Sizi seviyorum. Fakat... Ah belki bana kırılacaksınız.

— Niçin, niçin!. haydi, neden dururuyorsunuz?.

— Ben yalnız kendimi değil, arkadaşlarımı da kurtardım!

Genç kız hafif bir çığlık kopararak irkildi:

— Ah... ne yaptınız?

Birdenbire aşağı kattan bir iki kısık çığlık ve kılıç çarpışmaları duyuldu. Ay ışığında genç kızın yüzü balmumu gibi sararmıştı ve titreyordu. Ömer reis genç kızın ellerini öperek mırıldandı:

— Gidiniz, sandala binip uzaklaşınız! sizi ebediyen unutmıyacağım! gidiniz!..

Sonra hızla döndü ve güvertenin karanlığında kayboldu.

Genç kız korkudan titreyor ve ağlamak istiyordu. Telâşla geminin merdivenlerini inerek küçük kayığa atladı. Kürekleri çekerken dişlerile dudaklarını ısırıyor ve yaşlı gözlerle gemiye bakıyordu: içinde, bu yarı çıplak vücutlu forsaya karşı, kinle karışık bir tahassür vardı ve ona birşey olacak diye korkuyordu.

Biraz sonra hayretle açılan gözleri önünde geminin yelkenleri şişti, kürek-

(Arkası 22 inci sayfada)

SEVGİLİ ADAŞIMA:

SON GECE

Eve şimdi geldim:

Odamın kimsesiz sessizliğinde seni bulmanın benim için ne olacağını sen çok iyi bilirsin abla!..

Böyle olduğu halde gülmeğe bile kuvvetim yetmedi;— Acımın büyüklüğünü düşün... Öyle yorgun, öyle harabım ki!..

Zarfı titreyen parmaklarımla açtım. Gölgeli siyah gözlerin... müşvik bakışlarınla öyle canlı olarak karşımdasın ki!..

Endişeyle titreyen sıcak sesini duyar gibiyim:

— «Nen var yavrucuğum diyorsun. Gözlerinin yeşili gene ıslanmış...

***

Uzun mektubunu, neşeli kıvılcımlarla yandığını zannettiğin gözlerimden yaşlar sızarak okudum. Sana.. benim çok mesut olduğumu söylemişler.. ve sen, beni seven kalbinin bütün kuvvetiyle inanmışsın buna:

— «Bana yaz yavrucuğum diyorsun. Mesut hayatını bana yaz!..»

Oh.. bunu sana hiç yazamıyacağım abla.. hiç yazamıyacağım!..

Saadetten öyle uzağım ki bilsen... İçimdeki sonsuz kırılıştan nefes almağa bile kuvvet bulamıyorum.

Yalnız.. istersen eğer, sana bu köyde geçen son gecemi yazayım.

Öyle bir gece ki, bütün hayatım benim...

Öyle bir gece ki, kardeşinin senden uzak geçen bütün gecelerini bulursun bunda.

İstırapla uzayan senemin muhassalası bu gece.

***

Dinle kardeşim:

Uzun bir günün yorgunluğunu içimde titreyen tek bir sevinç eritti..

Onu göreceğim akşamın yaklaşması.. onu yanımda, yanı başımda bulmak.. renkli gözlerinin temiz ışıklarını, ince yüzünün solgun güzelliğini seyretmek.

Gün böyle bitti.

Eve geliyorum. Bütün benliğimde o, ve sevgim var. Öyle dalgınım ki... otobüsün sarsıntısını bile duymuyorum.

Bilmem ne kadar zaman geçti. Başımı kaldırdım köye gelmişiz... Gezmeğe çıkan çocuklar ellerini sallıyarak beni çağırıyorlar.

Işık ve gölge ile işlenen asfalta atladım. İçimde garip bir heyecan var.

Uzun yıllardan sonra, sevgilisini göreceği anı bekleyen bir insanın duyduğu burkucu heyecan, ben, onu düşündüğüm her ân, bu heyecanı duyarım abla...

Sevgimin kuvvetine rağmen içimde ince bir ağrı var.

O gelmeden önce duyulan acıların

Uzun mektubunu, neşeli kıvılcımlarla yandığım zannettiğin gözlerimden yaşlar sızarak okudum.

ağrısı. Fakat, bunu duymak istemiyorum bu gece... Senin çok iyi tanıdığın çocuk maskemi yüzüme geçirmiş, günün vakalarını karikatürize ederek anlatıyorum kızlara,..

Ve onlar ciğerlerinin bütün kuvvetiyle gülüyorlar. Birden sarsıldım... Geliyordu.

Onu ta uzaktan görmüştüm. Neden abla, niçin bana bu kadar hakim.

Sanki bütün damarlarımın kanı çekiliyor.. ve bunların bıraktığı boşluğu yakan, kavuran bir mayi dolduruyor.

Ben bu garip heyecanı hiçbir yerde, hiçbir zaman duymadım abla.

Kızlardan ayrıldım. Beraber yürüyoruz.

O, ben ve bir arkakadaşı...

O, bu akşam öyle değişik ki.. yüzü solgun, gözleri dalgın değil bu gece. Neşeli.. fakat benim tanımadığım garip bir neşe bu! Yürüyor ve konuşuyoruz.

Yumuşak hissini veren asfaltı, ılık bir sonbahar gecesi kucaklamış.

Kaç gündür yağan yağmurların yıkadığı gökte yıldızlar parıldıyor.

Ilık, içe işleyen, benliği saran yosun kokulu bir hava içindeyiz.

Bu akşam içimde garip istekler var. Ona çok muhtacım bu gece!..

Yanına, tâ yanına sokulmak, binbir düşünce ile tutuşan yorgun başımı göğsüne sokup ağlamak istiyorum.

İstiyorum ki, ona içimin en temiz lisanıyle acılarımı anlatayım, ve o beni seven kalbinin bütün kuvvetile bunları söküp çıkarmak için bana yardım etsin!,

Öyle karışık, öyle tahlil edilmez duygular, düşünceler ki bunlar..,

Eve gitmem lâzım.. Yol vaziyetinden kurtulmam, çantamı bırakmam için.

Elimi uzattım.. Gelince, onu nerde bulacağımı sormağa hazırlanırken, yabancı bir ses çınladı kulaklarımda:

— "Gecen hayırlı olsun!..

Hayretle başımı kaldırdım. Evet oydu. Çok sevdiğim gözlerine baktım. Onlarda demindenberi devam eden garip neşenin madeni parıltısından başka birşey yok.

Benden öyle uzak ki!..

Dudaklarıma acı bir gülüş takarak cevap verdim:

—«Hayırlı geceler dostum!..»

***

Eve geliyorum, nasıl fenayım bilsen,

Ben ki, onu göreceğim ânı deli gibi beklemiştim. Ben ki ona, onun tesellisine çok muhtaçtım ve bu gecenin köyde son gecem olduğunu da söylemiştim.

Bu köy ki.. Aşkımız onun mavi çırpıntılarla çevrili yeşil kıyılarında doğmuştu.

Beyaz mehtaplı gecelerinde çocuk gibi bütün endişelerden uzak «mesuduz» diyeceğimiz dakikalar yaşadık.

Yahut ben öyle zannettim.

Soyundum, yıkandım.. Kendimi unutacak bir meşgale aradım.. Fakat olmadı. Ne yazı yazabildim.. Ne okuyacak bir kitap buldum,

Kafamda tek düşünce var. Onunla uzun, uzun konuştuğumuz kıyıya gidip akasyaların gölgesine gizlenen bankoya oturmak ve yıldızların dalgalarda yıkanışını seyrederek yosun kokan hava içinde onu düşünmek.. Onunla beraber geçen gecelerimi bu son gecede bir kere daha yaşamak.

Sevgim öyle kuvvetli, ve o, okadar içimdeki, kendisi olmasada yalnız değilim.

Gene asfalttayım.. Ve gene dalgınım.. Birisi elimden tuttu.. Hayretle başımı kaldırdım. Beni otobüsten alan arkadaşlar.. Soruyorlar:

— Nereye gidiyorsun böyle..

— Asfaltın sonuna kadar.

— Haydi canım, yalnız dolaşıp ne yapacaksın, dön de beraber gidelim !.

— Mazur görün çocuklar! dedim. Bir yazım var, yalnız düşünmek mecburiyetindeyim.

Fakat öyle garip ısrarları var ki.. Gözlerinde endişe dolu bakışlar., Beni himaye etmek isteyen, bana acıyan bir insanın bakışları.. İsyanla kıvranarak etrafıma baktım..

Ne olmuştu, muhakkak birşey vardı. Düşünmeğe vakit bulamadan, bana hayırlı geceler temenni eden sevgilinin sesini duydum. Bütün endişelerden uzak kahkahası. Bir kadın kahkahasile sarmaşarak bana kadar uzadı.

Bu kahkahayı hiç unutmıyacağım abla... Sana o ânki vaziyetimi anlatmak için kelime bulmağa çalışmıyacağım. Bunu sen benim kadar anlarsın.

Çünkü sen, benim sevgimin ne olduğunu, ve benim sevgili diye içimde yaşatacağım insanın nasıl bir insan olduğunu benden dinleye dinleye öğrendin..

Kızlar endişeyle biribirlerine baktılar. En zayıf ânlarında bile gülmesini bilen kardeşin, dudaklarında o meşhur gülüşile:

— «Telâkkiniz çok yanlış çocuklar! dedim. Siz fena kalplisiniz.. Bir insan arkadaşlarıyle her zaman, ve her yerde konuşabilir.. Bana müsaade edin.»

Ve yürüdüm.. Arkadakilerin nasıl ettiklerini ve nasıl konuştuklarını bilir misin ?..

***

Ayaklarım titriyordu abla.. İçimdeki o ağır istek parçalandı, ve onunla nelerin paraçalandığını düşün..

Onları gördüm abla. Aynı arkıdaşla birlikte, biraz evvel benimle beraberken iki mektepli gibi bağırarak sataştıkları genç kızlarla, neşeli neşeli konuştular. Yavaşça yolumu değiştirdim, ve onları rahatsız etmekten korkarak hızlı hızlı uzaklaştım. Sesleri hâlâ geliyordu.

Yazan :

MUAZZEZ KAPTANOĞLU

Sırama oturdum. Fakat öyle acılarla doldum ki... Bunları tahlil edemiyorum. Yalnız irademin sendeleyen pençesinde kıvranan ağlamak istekleri var. Biraz sonra, arkamdan aynı kızların geçtiğini duydum. Müstehzi kahkahaları çınladı kulaklarımda.. Akıllarınca benim yalnızlığımla alay ediyorlar., Zavallı insanlar, kendilerini kıskandığımı zannetmişlerdir.

Bilmezler ki ben onları kıskanacak kadar küçüldüğüm gün yaşıyamam.

Benim aşkıma onların kıskançlık duyguları değil, faziletleri bile yükselmez..

Ben bunu düşündüğüm gün, aşkımı onların seviyesine düşürmüş olurum ve insanlığımı kaybederdim.

Bunu bilmezler ki abla,. Bilemezler ki. Beni üzen, beni kıran şey, onların varlığı değil abla.. İnan buna..

Yalnız ben, sevdiğim insanın aşkıma hürmet etmesini isterdim.. Bu hürmet aynı zamanda kendisinedir abla..

Çünkü o etraftaki insanların ne kadar basit olduğunu benden iyi bilir.

Böyle olduğu halde, onlarla uzun müddet kahkahalarla konuşması.. Daha doğrusu konuşabilmesi...

Ben, kıymet vermediğim, basit bulduğum insanlarla yalandan bile olsa konuşamam abla...

Mamafih insanlar bir değil ki!...

Arkamdan iki insan daha konuşuyor:

— Bu gece neden yalınız acaba?..

— Bekliyordur.. fakat bu gece hava alacak.

Öbürü deminden beri eğlencesindeydi:

— Böyle olacağı zaten belliydi. Yılların sevgisini unutan bir insan!..

Sesler uzaklaştı...

Bana gecemi zehir ettiler abla. Beni zehirlediler. Ne dalgaların sesini duyuyor, ne yıldızları görüyordum.. kalktım. Şimdi tek bir dilek var içimde... Onu görmeden eve gitmek...

Fakat bu da olmadı. Beni gördüler.

Bütün kuvvetimle sevdiğim insan, sesinde biraz ihtimamla sordu;

— Nereden geliyorsun.. n e r e d e n çıktın... nereye gidiyorsun?

— Eve! dedim.. biraz yorgunum.

Gözlerinde değişik bir ışık kıvılcımlandı. Oh abla.. o da, o kızları kıskandığımı zannetti.. ve kim bilir belki de bu zanla sevgimi ölçtü...

Ben isyanla kıvranırken.. ağlamamak için irademle mücadele ederken arkadaşı ilâve etti:

— Yoksa onlarla konuştuğumuza kızdınız mı?..

Ne söylediğimi bilmiyorum abla.. çok fena veziyetteydim. Yalnız bu tek cümle kaldı kulaklarımda..

— «Gel. yoksa beni bir daha görmeden gidersin!»

İçimdeki acı derinleşti. Beni seven(!) beni anlayan(!) beni düşünen(!) sevgiliye ne söyledim bilmiyorum.. eve geldim.

Gözlerimde yaşlar.. elimde mektubun, ve kulaklarımda uğultular.. bu uğultu arasında kalbim, kendinden emin, bir sesi.. bir sevgili sesi.. özlenen, beklenen, aranan bir sevgili sesi :

— Beni bir daha göremezsin!..

Gülüyorum.. kahkahalarıma hıçkırıklar karışıyor. Bunu bana söyliyebilen sevgiliyi bir daha görmemeğe razıyım abla...

***

İşte, mektubunu bu vaziyette okudum. Mektubumu bu vaziyette yazdım.

Gördün ya mesudum. Hem hakikî aşkı hem içimin, ideal sevgilisini, hayatımın adamını buldum ve mesut günlerle dolu olan senemin, bu köydeki son gecesinin yaprağını böyle kapadım. Fakat affet beni abla.. Sana böyle bir saadet temmeni etmiyeceğim !..

Sayın öğretmenler :

Hepinizin her gün ihtiyacınız olan:

Talebe Not ve İnceleme Defteri

(30, 40, 50, 60, 70, 80 talebelik)

Kültür Bakanlığının müfredat proğramlarına uygun olarak Resimli Ay Türk L. Şirketi tarafından basılmıştır. Toptan siparişlere tanzilât da yapılmaktadır.

Eski Türklerde Mevlevîler, Bektaşîler, Rufaîler

Yazan :

RIZA ÇAVDARLI

Tarihin henüz pek genç sahifelerinden bahsedecek değili›. Bundan dört bin veya beş bin sene evvelki zamana yükseleceğiz.

Eski Coğrafya ismi ile Firijiya ve Kapadosun Konyasını da muhtevi olmak üzere Toros dağlarına kadar inen arazide, tarihin zamanını tayin edemediği devirde, bura Türklerinin, ilk anavatana getirdikleri bir ilâhe vardır. Buna Cybèle derler.

Bunun gibi yine menşe itibarile ilk anavatana ait olan Diana, Anaïtis ve (Baküs) gibi iki ilâhe bir de ilâh mevcuttur. Bunların mezheplerini ve bu mezheplerin Mevlevîlik, Bektaşîlik, Rufaîlik ile olan sıkı yakınlıklarını göstermeden evvel, bu ilâhelerin ve ilâhın milliyetlerini tayin etmek icap eder.

Réné Ménard yazdığı (La vie privée des anciens) adlı eserinin birinci cildinin 266 ıncı sahifesinde ilâhe Cybeleden bahsederken, arzın bir şahsiyeti olan bu ilâheyi tamamile Asyaî olarak kabul ile, Yunanlıların bunu Jupiterin annesi Rhéa suretine kalbettiklerini; ve Romada bu isim ile ilâhların annesi olarak takdis edildiğini yazar. İtalyada Mère tesmiye edilen, Küçük Asyanın bu müennes ilâhesinin menşei, hiç te zannedildiği gibi karanlık değildir. O bütün hayatın esasıdır. Yalnız ilâhların değil, hayvanların ve insanların da annesidir. Hastalıkları iyi eder, ekseriya aslanlar tarafından çekilen bir arabada oturur. Suyun, dağların, arzın da ilâhesidir. Toprağın hazineleri, madenleri buna aittir. Demirin mucitleri onun hizmetkârlarıdır. Demirin sahibesi budur.

Daha ilk nazarda, Türk (Mitra) ilâhın Küçük Asyada değişmiş bir şeklini gösteren bu ilâh, Türkün tabiat dersine istinadetmek suretile, ilk merhalede milliyetini Türk olarak tesbit eder.

Şimdiye kadar yanlış bir telâkki ile, İranî olarak kabul edilen (Mitra) ilâhın, bugün tam bir şekilde ne olduğunu tesbit etmek imkânına malikiz. Zaten bu ilâhın milliyeti, eski zamanlarda bile şüpheli olarak görülmüştür. Bèrose ilk defa bu mezhebin bütün manasile İranî bir mezhep olmadığını söylemişti [1]

(Strabon) un iddiasına göre, bu mezhep Ermenistan, Kapados dediğimiz Eti ve Surit ülkelerine, Küçük Asyaya, İrana (Aşemenyeleri) zamanında getirilmemişti. (Mitra) nın Küçük Asyadaki ve Mezopotamyadaki mevcudiyeti, Asurilerden ve Aşemenyelerden çok önce idi.

[1] Bérose; frg. 16, F. H g; p. 508

Yalnız burada, Amazon Türk muharip kadınları arasında müennes bir şekil aldı: Cybele oldu. (Cybele) in hususî vasıflarını biz aynen (Mitra) da da görürüz.

Mitra, aslan başlı bir ilâhdır. Mitra ateşin sembolüdür. Dört kanatlıdır, rüzgârın sembolüdür. Etrafına bir yılan sarılmıştır: Arzın sembolüdür. Ayaklarında ekseriya şarap içmeğe mahsus kâselerle gösterilir, bu da suyun sembolüdür. Daima Babil Türklerinin Marduk'u gibi devlerle harpeder, birçok resimlerinde yedi kat yıldızlar üzerinde gösterilmiştir. En

Eski Türk "Amazon„ ların kıyafetleri

büyük sembolü büyük siyah demir taşıdır. O bu taştan, demirden çıkmıştır. Sonraları Meère ismini alan bu ilâh, toprağın hazinelerinin madenlerinin sahibidir. Demiri bunlar onun hizmetkârlarıdır. Demir ona aittir. Boğayı kurban ederken güneşin saisi kargaya bakar.

Bu vasıfları ayrı ayrı tetkik etmek, dar olan sayfalarımızı fazlaca doldurmak olacağı için, hayalî bir ebediyet düşünen İran dini ile hiçbir alâkası olamıyacağını söylemek kâfidir. Ateş, rüzgâr, toprak, su, Türkün tabiatçi dininin esaslarıdır. (Yedi yıldız) mezhebi, ve bu mezhebi takdisen inşa edilen yedi kat (zükûrat) lar tamamile Türklüğe ait olup, Türk halkları topraklarında bulunur. Yedi kat yıldızı takdisen vücude getirilen bu (zükûrat) lara Babil Türklerinde, onların tesiri altında kalan Asuri ülkesinde (Medi) Türklerinin (Ekbatan) şehrinde, ve nihayet Orta Asyanın (Evliya adasında) yani eski (Talas) da tesadüf ettiğimiz halde, Faris halklarının meskûn oldukları yerlerde görmemekteyiz.

Bundan başka, saf, halis İranî akidede yılan bulunmaması icabederdi. (Dara), Zerdüşt dinini, Türk tesiri altından kurtarmak için Türk Medimajlarına açtığı harpte, Türkün bu (Efrasiyab) yılanını öldürdüğünü gurur ile (Bisitoun) kayalıkları üzerine yazdırmıştır. Ve sonra demir; en doğru bir Türklük gösterir.

Bundan başka bu ilâhe; Güldani Türklerinin tabiat ilâheleri ile en yakın bir karabete sahiptir. Cybele ilâhe hakkında derin bir tetkikte bulunan Clarac bize şunları söyler:

«Alelecaip elbisesi, ne Yunan, ne de Romendir. Doğu halklarının giyindikleri uzun pantalonlar, bunu barbarlara ait asker veya prens, ve yahut ta Amazon kıyafetinde göstermektedir.»

Buradaki «Barbarlar» kelimesi, bütün bu şaşaalı medeniyeti bu havalilere getiren, sonra da Yunanlılara ve Romalılara veren Sitlere yani Türklere «hediyeten!!» verilmiştir.

Tarihte muharip kadınlar adı altında yadedilen (Amazon)lar da, yine bu Sitlerden başka bir kavim değildir.

Burada Küçük Asyanın ilk sakinlerini teşkil eden (Amazon) lar hakkındaki bir efsaneyi zikretmeden geçmeyeceğiz, (Sit) lerden yani (Türklerden) olan bu muharip kadınlar, harp ile meşgul olurlar. Bunların erkekleri, bugünkü kadın hizmetini görerek ev işlerile iştigal ederlermiş, Ve askerî vazifesini bitirdikten sonra çocuk yetişdirmek üzere evlenirler, ve doğan çocukları beslemek üzere erkeklere teslim ederlermiş.

Memelerini yaktıkları meselesi, bir efsane olsa gerektir. Çünkü biz bütün Amazonlara ait kabartmaları, heykelleri güzel göğüslerle gösterilmiş olduğu halde görüyoruz. Bunların elbiseleri pek muhtelif kumaş ve tezyinat arzetmekle beraber, zengin, biraz vahşi, fakat çok kibardır. Bazı zaman giyindikleri uzun pantalonlar, iştaha kabartan resimlerle süslü bir mayo halini gösterir. Bazı vazolarda da, kısa bir entarı giyinmiş oldukları halde bütün güzelliklerini gösterirler.

Eski müverrihler ve şairler bize bu Amazonlardan çok bahsetmişlerdir. Ve menşe itibarile de bunları Sitlerin memleketine oturturlar ve oradan getirtirler. [2] Ve Lydide, Sakarya nehri civarlarında yerleştirirler.

(2) La vie privèe..., I. 260

Yani Amazon dendiği zaman bu esatiri muharip kadınların Türk olduklarını ilk ağızdan anlamak icap eder.

Diana da, Cybele kadar Türktür. Biz Dianaya ait mabetlerin ve bu mezhebin en kuvvetli bulunduğu yerin bugünkü Konya civarı ile Toros dağlarında olduğunu görürüz.

Toros dağlarındaki Castabales şehrinde bulunan Diana mebedini, (Strabon) bize pek güzel tasvir etmiştir.

Buradaki rahipler tıpkı bugünkü (Rufailer) gibi ateşin hâkimesi imişler., Çıplak ayaklarla ateş üzerinde yürürler, onu yutarlar ve bu suretle ibadetlerini yaparlarmış.

Anaitis'e gelince; Zéla'da, Kapadosta, Pont'da bu mabudeye ithaf edilen mabetler, ve bu mezhep tamamiyle Asyalı bir tip arzeder; buna ait seremonilerin (âyinlerin) menşeleri Yunanî olan ibadetlerden hiçbirisile alâkadar değildi (3). Yunan nüfuzundan hariç tamamile saf bir Asya karakteri (4), daha doğru bir tabir ile tam bir Turanî karakter gösteriyordu.

Bacchus'a gelince, daha ilk nazarda bunu Türk ruhu ile, Türk tipile, Türk milliyetile görmek pek mümkündür.

İlk defa Türkler yani Sitler tarafından iskân edilen Lydie kıt'asının bu millî ilâhı Bassarus, Doğunun bir fatihi idi. Asyanın en uzak noktalarına kadar gitmişti. Bir vazo üzerinde bulunan bir resimde de görüldüğü gibi, Hindin şimalindeki, Bahtiyarî tesmiye ettiğimiz Türk ülkesinden, iki hörgüçlü bir devenin sırtında, Lydi topraklarına gelmişti. Giyindiği elbise bile, Sit Türk elbisesi idi. Yunanlılar bilâhara bunun ismini Bacchus'a tebdil ettiler. Üzümün daha doğrusu şarabın ve rakının ilâhı idi. Yanındaki kadınlar: fuhuştan, danstan birer parça, zevkten birer güzellik idiler.

Bunun yegâne refiki, yani maşukası, Lydinin ilk esatirî kraliçesi Midasdı. Bu Midas ki Yunan Herkülünün babası olan Lydi Herkülü Sandon'un, Lydinin Amazon Türk kraliçesi Omfale ile yaptığı muaşakadan doğmuştur. Fakat bu Lydi Herkülünün de bir babası vardı o da, eski Babil Türklerinin Herkülüdür.

Böylece ilk Mevleviliği, Bektaşiliği, Rufailiği bundan dört bin veya beş bin sene evvel tesis eden ilâhların milliyetlerini tayin ettikten sonra, bunların mezheplerinin ne olduklarını tetkik etmek imkân dahiline girebilir.

*
* *

Dydyme dağı eteklerinde, bugün halâ bize kadar biraz harabelerini bırakan, ve Firijililerin bir kâbesi olan Pessinunte şehrinin meşhur büyük mabedi, bu havalide pek ziyade yayılmış Cybele mezhebinin bize ne olduğuğu göstermeğe kâfi-

(3) La vie..; I, 263
(4) » I, 263.

Memelerini yaktıkları meselesi, bir efsane olsa gerektir. Çünkü biz bütün Amazon heykellerinde güzel göğüslere rastlıyoruz.

dir. Bu mabetde, ibadetin esasını, musiki ve dans teşkil ediyor, buranın ovası, mabette çalışan ve bitmek tükenmek bilmiyen zillerin, dünbeleklerin sesleriyle çınlıyordu. Cybele müritlerinin çıkarmış oldukları gürlemeler, - yani bizim bugünkü derviş tarzı zikr ve höykürme - yüzünden, bu tarzdaki gürlemenin ismine Dindymène namı verilmişti.

Mabedin musikisini teşkil eden zillere ve dünbeleklere, yine bir Sit Türkü olan Marsyas, çoktan flütünü, yani neyini icat ile terfik etmiş; ve neyinin ahengile nehirlerin mecralarını bile değiştirmeğe muvaffak olmuştu. Mağrur Apollonu mubarezeye davet etmemiş olsaydı, merhametsizce bir ağaca bağlandıktan sonra derisini yüzdürtmiyecek, ve sonra tulumundan akan gözyaşlerından, Marsyas ismini verdiğimiz nehir husule gelmiyecek, ve bu (Ney), bilhassa Pessinunte mabedinde, zil ve dünbelekler yerini tutmıyacaktı.

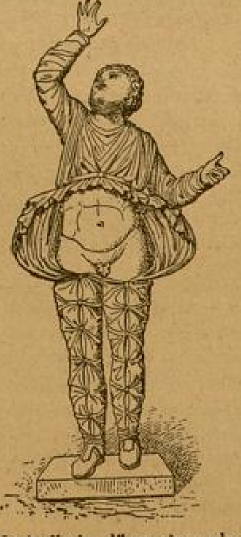

Eller, Mevlevîlerin dönme tarzında, havaya kalkar.

Bu mabette âyin şu suretle icra edilirdi.

Cybele'e kendini sevdirtmek ve tanıtmak için, eller, Mevlevîlerin dönme tarzında, havaya kalkar, kendi üzerinde ve tıpkı Mevlevîlerin giydikleri elbise içinde uçar gibi bir topaç halinde durmadan dönerlerdi.

Âyin, son zamanlardaki Mevlevî âdetine tam uygun bir şekilde, musikinin sağ başında ve yüksek bir mevkide ahzı mevki etmiş olan başrahibin emri ile başlar; ney ve def karşısında dönerken ilâhaye varmak istiyen müritler, evvelâ onun müsaadesini istihsal ettikten ve duasını aldıktan sonra, kendilerini musikinin ahengine terk ile saatlerce dönerlerdi. Bunların kendilerine mahsus hususî duaları mevcuttu. Fakat Bacchus'un mezhebinde olduğu gibi, bunlar musiki halinde kora tarafından teganni edilmezdi.

İdarî teşkilât ta aynen, bizim bugün bildiğimiz, tekke teşkilâtıydı Dönen müritler halktan değil, mabette oturan ve mabette hususî terbiye ile yetişenlerdi.

Bugünkü Mevlevî elbisesi ile o elbise arasındaki fark, onun rengârenk ve resimli olması, Mevlevîlerde ise düz beyaz olmasıdır. Bunun tesirini İslâmiyette aramak icap eder.

Bu sırada ney, def ve zil, tatlı bir ahenk ile dönenlere refakat eder, onları semalara, ilâhların annelerine uçuruyorlarmış gibi sermest bir hale sokarlardı.

Bu âyini tasvir eden tabletlere hafifce baktıktan sonra, bunu anlamamak imkân dahilinde değildir.

Hattâ René Ménard da bu hususa dikkat etmiş, bu âdetin elân Doğuda dönen dervişler arasında kaldığını söylemiştir [5].

Yani mezhebin esasını, musiki, dönmek tarzında dans teşkil ediyor. Ve ancak bu sayede ilâhların annesine yanaşmanın imkân dahilinde olacağı düşünülüyordu. Böylece bu ayini bitirdikten sonra, Cybeleden başka bir cüzü, bir ilâhe olan, Bacchus'ün zevki de tatmin edilir; onun için, bazan uzun elbiseler giyinmiş, bazan da tamamile çıplak denebilecek bir halde, en güzel kadınlar, (mukaddes) namını verdiğimiz dansı yaparlardı. Buna (mukaddes) denmesinin sebebi diğer danslardan olan farkı değildi. Belki musikideki değişik dua tarzları idi.

Türk halklarının buraya getirdikleri bu din tesirile, Küçük Asya en eski mitolo-

(Arkası 22 inci sayfada)

[5] La vie privée..., I, 487.

Istıranca Eteklerinde

Yazan: *Mükerrem Kâmil Su*

— Kırk bir buçuk maşallah.. Yaratan övünmüş te yaratmış seni.. diye durmadan dualar ederek iş yapıyor.

Üç gün süren temizlik bitince Berrin, büyük bir rahata kavuşmuş insan sevinci ile Cevedın kollarına atıldı :

— Gel evimizi dolaşalım, Cevad..

Merdivenlerden çıkınca karşıya gelen büyük misafir odası..

Yerde derin denizlerin rengini taşıyan iyi bir Isparta halısı..

Bu renge uyan portatif oda takımları.

Şık bir divan.

Berrinin aylarca emek vererek işlediği, ördüğü birbirinden şık, güzel yastıklarla öyle rahat bir köşe ki..

Renkli tüyleri göz alan tavuslar,

Sarışın su perileri,

Göllerde süzülen kuğular,

Çekik gözlü, ince Japon kızları,

Kıpkırmızı dudakları arasında dişlerinin beyazlığı göz alan zenci rakkaseler..

İri krizantemler ve renk renk çiçek demetleri..

Bütün bu yastıklarda genç kadının göz nuru, elemeği.. gençliğinden, zevkinden, duyuşlarından birer parça var.

Odanın değişik köşelerine yerleştirilmiş küçük sigara masaları..

Duvarlarda bir kaç büyük resim çerçevesi..

En başta Nesrinin uzak bir rüyaya gülümseyen gözleri; çok derin, çok manalı başı.. karşıda Nahitle Nesrin.. açık, aydınlık bir gülüşle gözlerine dalıyorlar. Sonra bir kaç sevilen, kaybedilen büyüklerin resimleri...

Cevadın pek ucuza satın alıp ta içinde büyük değişiklikler yaptığı evin geniş pencerelerinde incecik tüller.. üstlerinde koyu deniz rengi büzmeli kumaşlar..

Cevat mis gibi sabun kokan, her köşesinde karısının ince zevkini, el emeğini gösteren bu aydınlık, iç açan kocaman odanın pencerelerinden birine yaklaştı. Karşıdaki sıradağlara kadar uzanan yeşil, yemyeşil ağaçlar..

№ : 6

Öte tarafta yapraklarını dökmüş köyün meşhur kiraz, vişne, erik ağaçları ile bezenmiş büyük meyva bahçeleri...

Fındık ve cevizlikler..

Nesrin gazinolardan, parklardan bahsederken Berrincik: «Kapımızı açınca göz alabildiğine uzayan kırlar bizim!» demişti. Ne doğru söylemiş bunu..

Oturma odalarına kocaman bir divan daha yapmıştı. Üstündeki yastıklar dayanıklı, yıkanmağa müsait kumaşların eklenmesi, şekil şekil birleştirilmesi ile yapılmışlardı. Pencerelerde divanın örtüsüne eş çiçekli basma perdeler vardı. Masanın üstünde renk renk salon mecmuası, birkaç cilt roman, gazeteler, Cevadın süel dergilerinden bazıları ve Berrinin elinden düşmeyen büyük dikiş sepeti duruyor. Birkaç alçak koltuk. Divanın yanı başında yere, akümülatörle çalışan, gramofonlu büyük radyoları konmuştu. Berrin divanı öyle iyi düşünerek yerleştirmişti ki.. Oturduğu yerden bölük penceresini görebilecek, elini sallasa.. Cavat masası başında karısına karşılık verebilecekti. Bu Cavad'ın öyle hoşuna gitti ki.. karısını kucaklamaktan kendisini alamadı :

— Ben bölük odasında çalışırken, sen de burada el işlerine dalacaksın. Ve her gözlerimizi kaldırışta uzaktan gölgelerimizi göreceğiz Berrin..

Genç kadın tatlı tatlı gülümseyerek kocasını gezdirmekte devam etti.

Yatak odası baştan başa beyazdı. Berrin tutumlu bir ev kadını olduğu, fazla süse, lükse düşkün olmadığı için hep kendi kazançlarına göre hayatlarını düzene koyardı. Beyaz işlemeli keten örtüler tiril tiril titiriyor, yukarı toplanan tül cibinlik göze tatlı bir serinlik veriyordu. Beyaz karyolaya çok yakın bir yere Tunganın beşiği konmuştu. Aradaki bölmeden Birsenin küçük yatak odasına geçiliyordu.

Her tarafta sade bir güzellik ve son derece mükemmel bir tertip, temizlik göze çarpıyordu. Yatak odaları gibi yemek odaları da beyazdı.

Cavadın boş zamanlarında uğraşarak yaptığı camlı dolap iyi bir büfe yerini tutuyor; çatallar, bıçaklar, bardaklar pırıl pırıl yanıyordu.

Hele aynı kattaki küçük mutfak.. kalaylı tencereleri, aleminyum tasları, çiçekli tabaklarıyle insana orada oturup yemek yemek isteğini veriyordu.

— Karıcığım, sen cenneti bizim eve getirmişsin.

— Beğendin değil mi Cevat.

— Beğenmek de söz mü.. sevinçten ne söyliyeceğimi bilemiyorum. Gözlerime öyle bir ziyafet çektin ki sevgilim. En yüksek bir sanat eseri karşısında hayran kalan insanların şaşkınlığını duyuyorum.

— Bu da benim sanatım. Madem ki dışarda çalışmıyorum.

— Her ev kadını senin yaradılışında olsaydı Berrin.. O zaman dünya cennet olurdu.

— Beni şımartıcaksın sonra!.

— Ne yapsan haklısın yavrum. Ve ben senin herşeyini seve seve karşılamağa hazırım...

***

Dışarda (. . . köyün) bitip tükenmek bilmiyen yağmuru camlara çarpıyor.

Oturma odasındalar.

Ocakta iki iri kütük için için yanıyor.

Büyük maksim lâmbasının bol ışığı dışarıdaki koyu karanlığı deliyor.

Çocuklar odalarında uyuyorlar.

Cevat radyo başında karısına güzel parçalar buluyor; Berrin hem okuyor.. hem dinliyor...

Sonra, eline, hiç eksik olmayan elişlerinden biri alıyor: incecik, dantelden bir biriz biriz örüyor.

Arada bir gözlerini işinden ayırarak kocasına bakıyor. Çok defa bakışları karşılaşıyor. Tatlı tatlı gülümsiyerek yine işlerine dalıyorlar.

Saat ona geliyor.

Cevat radyoyu kapayarak yerinde doğruldu. Berrin yumaklarını, iğnelerini kutuya yerleştirmeğe başladı.

— Berrin, sekiz kânun için ne düşünüyorsun?

— Bir çay verelim diyorlar Cevat.

— Akşam çayı mı?

— Evet.. ikide toplanırız. Akşama kadar birkaç saat eğleniriz. Yüzbaşı Abdilerle, Subhileri de yemeğe alıkoruz. Gecede kendi kendimize eğlenmiş oluruz.

— Karıcığım iyi, hoş ama.. ben bu Abdinin karısından hiç hazlanmıyorum.

yatımızın bütün düzenini aksatıyor Nesibe. Geliş, gidiş saatleri öyle gayri muntazam ve bilhassa o kadar çok ki...

— Yüz verme.

— Nasıl olur. Gelen misafire surat asabilir miyim. Zaten bir gidersem on defa geliyor. Seremoniden anladığı yok ki...

— Sonra bir de zıddıma giden şey.. giyinişini taklide başladı. Ne renk giyersen o da o rengi seçiyor. Geçen gün dikkat ettim. Sözlerini, bakışlarını, gülüşlerini bile almağa çalışıyor.

— Küçük yerlerde böyle olur Cevat. Ne iyi bir terzi var, ne de model yüzü

* * *

Sekiz Birinci kânun günü..

Yerler bembeyaz. Gece yağan kar yolları kapatmış; yamaçları, ağaçları baştan başa beyaz mantosunun etekleri ile sarmıştır.

Asker Cevadın evine inen yokuştaki patikayı kazma, küreklerle açtılar. (... köyün) subay aileleri birer ikişer gelmeğe başladılar. Herkes mantosunun geniş yakasını çenesine kadar kaldırmış, kürklere sarınmışlar. Yün eldiven içinde elleri, şosonlarda ayakları donuyor.

Fakat evin kapısından girer girmez karşılaştıkları ılık hava soğuktan morararan

Cevat, radyo başında karısına güzel parçalar buluyor. Berrin hem okuyor, hem de dinleyordu...

Bu kadının bayağı halleri, çıngıraklı kahkahaları, soğuk şakaları sinirime dokunuyor.

— Ama çok yakın komşumuz Cevatcığım. Bu kırların, bayırların ortasındaki evi tutarken onların, pencerelerimizden evimizi görecek kadar yakın olduklarını biliyordun.

— Bu evi tutmak için mecburiyet vardı Berrin biliyorsun. Bütün evler derme çatma idi. Ve hemen kapışılmıştı. Hem bu kadının bu kadar sırnaşık olduğunu nasıl bilirdim?.

— Ben de onu lâyıkile tanımıyordum ama.. yine neden bilmem memlekette yalnız onlara yakın olmak hoşuma gitmemişti. İçim onlarla komşuluğu istememişti. Görüyorsun ki hislerim aldatmamış beni. Hagördüğümüz oluyor. Şuradan buradan getirilen kumaşları kesmek için herkes biribirini örnek ediniyor.

— Herkes deme karıcığım. Sen her yaz İstanbuldan dönünce onlara mükemmel bir model oluyorsun. O güzelim ropların, tayyörlerin öyle iyi bir şekilde karikatürize ediliyor ki...

Berrin güldü.

— Madem istemiyorsun yemekten vazgeçeriz.

— Gecemizi başbaşa geçirmek herhalde daha iyi karıcığım. Madem ki uygun arkadaşlarımız yok. O sırnaşık kadını musallat edip gecemizi allak bullak etmiyelim.

— Nasıl istersen Cevat..

yüzleri güldürüyor. Merdiven başında Nesibe ile Berrin misafirleri karşılayorlar. Şakalar, daldan dala atlayan konuşmalar; evin sessizliğini yırtmış, parçalamış.. köşelere sinen kahkahalar günün şeklini sanki değiştirmiştir.

Berrinin üstünde vücudunu çok iyi saran tabiatin rengine eş bir elbise var. Boynu, kolları kapalı.

Yine her zamanki gibi yüzü boyasız.. kestane rengi saçları kulaklarının arkasında dalgalanıyor. O kadar şen, o kadar mesut görünüşü var ki.. renk renk giyinen, iyi bir terzi elinden çıkmadığı pek belli olan diğer arkadaşları yanında derin bir mana ile onlardan ayrılıyor.

Bir söyleyip beş gülen, kafalarındaki

Arkası 22 inci sayfada

Bugünün En Büyük Pehlivanı Tekirdağlı HÜSEYİN

Türkiye serbest güreş Başpehlivanlığını bu senede kazanan Tekirdağlı Hüseyin ile konuşmak imkânını, ancak bu gün elde edebildim.

Mülâyim pehlivanla şampiyonluk güreşini yaptıktan sonra onun, haftalarca İstanbulda istirahat edeceğini tahmin ederek işi, nasıl olsa buluruma bağlamıştım.

Meşhur sözdür: "Bugünün işini yarına bırakma„ derler. Bu iş te öyle oldu. Tekirdağlı, şampiyonluğu kazanınca soluğu Tekirdağında almış.

Tekirdağlının Türkiye Başpehlivanı olması Trakyalıları çok sevindirmiş.

Trakyanın bir çok kazalarından Tekirdağlıyı davet etmişler, ve bu aslanın güreşini seyretmek ihtiyacıyla şerefine güreşler de tertip etmişler.

Gel zaman git zaman Tekirdağlı Trakyada günlerce misafir kaldı.

Nihayet geldiğini haber aldım: "Sirkecide ikamet eitiği Tan oteline, şimdiye kadar ettiğim telefonlar artık yeter!„ dem ş ve bulurum ümidile, doğruca otele gitmiştim.

Yalovanın köylerinden "Yeniköy„ den, güreşe meraklı bir kütle tarafından davet edilen Hüseyin pehlivan, gelir gelmez oraya gitmemiş mi?.

***

Mecburî oradan dünmesini bekledim.

Onunla karşılaştığım vakit elini uzatıp elimi sıktı. Keşki sıkmaz olaydı.

Olanca kuvvetimle "offf!!!„ diye bağırdım.

— Ne oldu?

— Ne olacak. Elimin kemiklerini kırdın.

Kahkaha ile gülerek:

— Hayy Allah... Ben bir dost eli sıkıyorum, derken canını mı acıttım?

Gözlerinin içinde sıhhat ve neş'e kaynıyan pehlivanın üstünde açık bir elbise ve kahve rengi bir gömlek var.

Giyinişe pek o kadar meraklı olmadığı ilk bakışta anlaşılıyor.

— Pehlivan, dedim. Sen Bulgaristanlı mısın, yoksa Tekirdağlı mı?

Tatlı bir tebessümle anlatmaya başladı:

— Ben, Balkan harbinden sonra Bulgaristana geçen Kırcaali kazasında 1908 senesinde, yani hürriyet olduğu yıl, doğdum.

Anamın son kestisiyim (Son evlâdı). İki büyük erkek kardeşim var. Adları Ali ve Bekir.

Çocuk iken kardeşlerimle güreşirdim.

Bizim o taraflarda, malûmya, o vakıtlar eğlence düğünlerdi. Düğün eğlencelerinin en başında da güreşler gelirdi. Düğünleri dört gözle bekler, güreşleri merakla seyrederdim. Şeker bayramı idi. Sarıklar köyünde güreşler vardı. Sarıklar köyüne, evden habersizce kaçıp gittim. Güreşe öyle daldım ki.... mintanı çıkarıp ortaya don gömlek çıktım.

— Var mı benimle güreşecek? diye haykırdım. Herkes bana gülmüştü. On dört yaşında idim. Karşıma yirmi yaşlarında bir pehlivan çıktı. Ve beni on dakikada yeniverdi.

İlk güreşte mağlûp olmam ümidimi kıracağı yerde bilâkis bana, daha büyük ümit verdi.

Ertesi sene yine benden altı yaş büyük olan bu çocukla güreştim. (Gülerek) O zaman acemiler çuvalla güreşirdi, çuvalları giydim. Güreşmeye başladım. Bu sefer mağlûbiyeti galibiyete çevirdim. Etraftan:

— Yaşa!

— Aferin!

— Haydi küçük pehlivan! demediler mi, büsbütün kuvvetlenmiştim. Acemi güreşlerinde kim yenilirse dışarı çıkardı. O gün beş pehlivana galip geldim. Altıncı pehlivan hem pehlivandı ve hem de ben artık iyice yorulmuştum. Bulgaristanda böylelikle tanındım.

Memleketin eşrafı benim bu kabiliyetimi takdir etmişlerdi; bana bir kisbet aldılar ve beni teşvike başladılar.

Üçüncü sene kisbetle güreşe çıktım. Hayyy! Anasını yenilmez miyim?

Benimle güreşen pehlivan yaman pehlivanmış! Ona, iyi dayandığımdan bana:

— Haydi küçük pehlivan, diye haykırıyorlardı.

Pehlivan ismini aldıktan sonra ağalarımla düğün düğün dolaşarak güreşler yapıyordum.

Kisbetle güreşte beni yenen pehlivanı yendikten sonra, üç sene Bulgaristanda yağlı güreşler yaptım. Ve bu üç sene zarfında hiç mağlûp olmadım. Memleketimin ve muhitimin Başpehlivanı oldum.

Artık Bulgaristan bana dar geliyordu. Büyük bir pehlivan olmak için Anavatana dönmem lâzımdı.

Yazan :

NİYAZİ ACUN

Bundan on sene evvel (1927) de Türkiyeye geldim.

Tekirdağına yerleştim. İşte, o sebeble bana Tekirdağlı Hüseyin diyorlar.

— Türkiyede ilk güreşi hangi pehlivanla ve nerede yaptın?

— Malkarada büyük yağlı pehlivan güreşleri vardı. Türkiyenin meşhur pehlivanlarından Hayrebolulu Hafız pehlivanla yağlı güres yaptım ve onu yendim.

Hayrebolulu Hafız pehlivan benim güreşimi takdir etmiş, güreş severlere, ben çalıştığım takdirde ileride Türkiye Başpehlivanı olabileceğimi söylemiş.

Güreşe çok merakım olduğundan kendimi geçindirecek bir san'at ta öğrenememiştim.

Hayatımı kazanmak lâzımdı.

Güreşi bir san'at ittihaz ederek nerede güreş varsa gidip güreşmeye başladım. Bu sayede bütün Anavatanı dolaşmış oluyordum.

Doğrusu, memleketin her yerinde pehlivanları halkımız çok seviyor.

— Ailenizde pehlivan var mıdır?

— Annebabam pehlivanmış.] Adı Rüstem ve kilosu 125 imiş. Kardeşlerim pehlivanlığı bıraktılar. Ben dedeme çektim.

— Türkiye Başpehlivanı oluncaya kadar hiç yenildin mi ve kimlere yenildin?

— Kara Ali, Rifat pehlivanlara yenildim.

Memleketimin bu baş pehlivanlarının kuvvetlerini tartmıştım.

Kara Alinin Ankarada Türkiye Baş pehlivanı olduğu sene - bundan beş sene evvel - Adapazarında Çobanla bir güreş yaptım. Berabere kaldık.

— Nasıl? Simdi Çoban Mehmetle güreşsen onu yenebilir misin?

Kendinde itimadı gösteren sert bakışlarıyla:

— Çobanı birkaç defa davet ettim. Çobanla herân güreşe hazırım. Çobanı istediğim gibi yenerim.

Bir türlü kavuşmayan ceketinin cebinden mendilini çıkardı; - havanın serince olmasına rağmen - yüzünde biriken terlerini sildi ve sözüne devam etti:

— Türkiyenin meşhur pehlivanı olan Çoban Mehmetle tutuşup berabere kalınca, benim hakikaten ileride Türkiyenin meşhur bir pehlivanı olacağım kalbime kuvvetle doğdu.

Derhal Ankaraya gittim. Oradaki güreşlerimde Türkiye Başaltı pehlivanlığını kazandım.

Bir sene Başaltı pehlivanı unvanile kaldım.

Ertesi seneki Başpehlivanlık müsabakalarında, başpehlivan olmak sevdasile, şampiyon Kara Ali ile güreştim.

Heyyy anasını!!.. Kara Ali benden kuvvetli çıktı, şaka maka derken yeniverdi.....

Demek ki, ben, daha Kara Ali ile güreşeçek bir vaziyete gelmemişim; amma, ümidim kırılmadı. İki sene çalıştım. Ve iki senedir Kara Alinin elinde bulunan Başpehlivanlığı Sındırgıda, İstanbulda yapılan Başpehlivanlık müsabakalarında en nihayet elinden aldım.

Şampiyon olduktan sonra pehlivan olduğuma inanmak için, memleketin en büyük pehlivanları olan Mülâyim, Yarım Dünya Arif, Rifat pehlivanlarla müteaddit güreşler yaptım ve hepsinde Allaha çok şükür galip geldim.

Bu sene malûmunuz, Türkiye Başpehlivanlığı Taksim stadında yapıldı. Kara Ali kolundan rahatsız olduğundan Mülâyim pehlivanla güreştim. Ve Mülâyimi yendim!

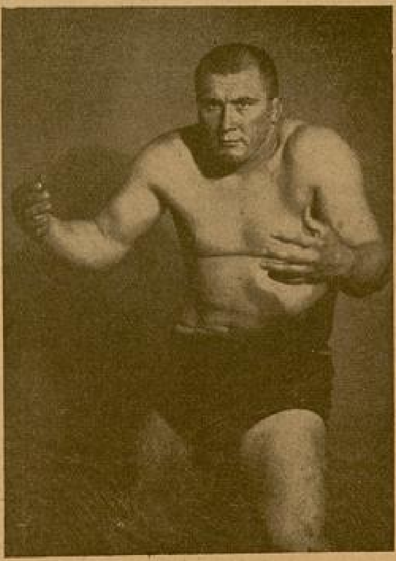

— Pehlivanlığa başlayan amatörler, iyi bir pehlivan olabilmek için evvelâ nasıl çalışmalıdır?

— Bakınız? Ben hem serbest, hem alafıranka ve hem de yağlı güreş yaparım.

Serbest ve yağlı güreşleri neden yaparım bilir misiniz?

— . . . . .

— Yağlı güreşle güreşe başlıyan vücutlar pişer. Aynı zamanda yağlı güreş körpe vücutları ezmez. Benim tecrübelerim şunu isbat eder: pehlivan olacakların ilk okulu yağlı güreştir. Yağlı güreşle hazırlanan bir pehlivan serbes ve alafranga güreşlerde muvaffak olur.

İşte, ben, bugünkü muvaffakiyetlerimi yağlı güreşe medyunumdur.

Yağlı güreşi müdafaa eden pehlivan, kendini nasıl beslediğini anlatınca içimden «Vay y! pehlivanı misafir çağıranların başına..»

— Güreş zamanım yaklaşınca, yemek zamanlarımı vakte değil, saatlara bağlarım. Et.. kanlı pirzola olacak. Ardından da doyuncaya kadar tatlı yerim.

Tam formuna girince geceleri uyku uyuyamam, kan beni rahatsız eder. Bu her pehlivanda böyledir.

Pehlivanın iri vücuduna şöyle bir baktım ve düşündüm. Bu vücut doyuncaya kadar acaba kaç kilo et ve tatlı yer?..

Kuvvet ve heybet saçan şampiyona:

— Yeni nesil pehlivanlarını nasıl buluyorsun? dediğim zaman o:

— Kimleri soruyorsun? Eğer, alafranga güreşler ise.. içlerinden bir iki kişiyi çıkar. Geri kalanını at.

İstanbulda yani Batı Türkiyesinde pehlivan vücutlu nesil yetişmiyor. Zayıf ve kısa boylu vücutlar güreşe mütehammil değildir. Orta Anadoluda öyle

Arkası 24 üncü sayfada

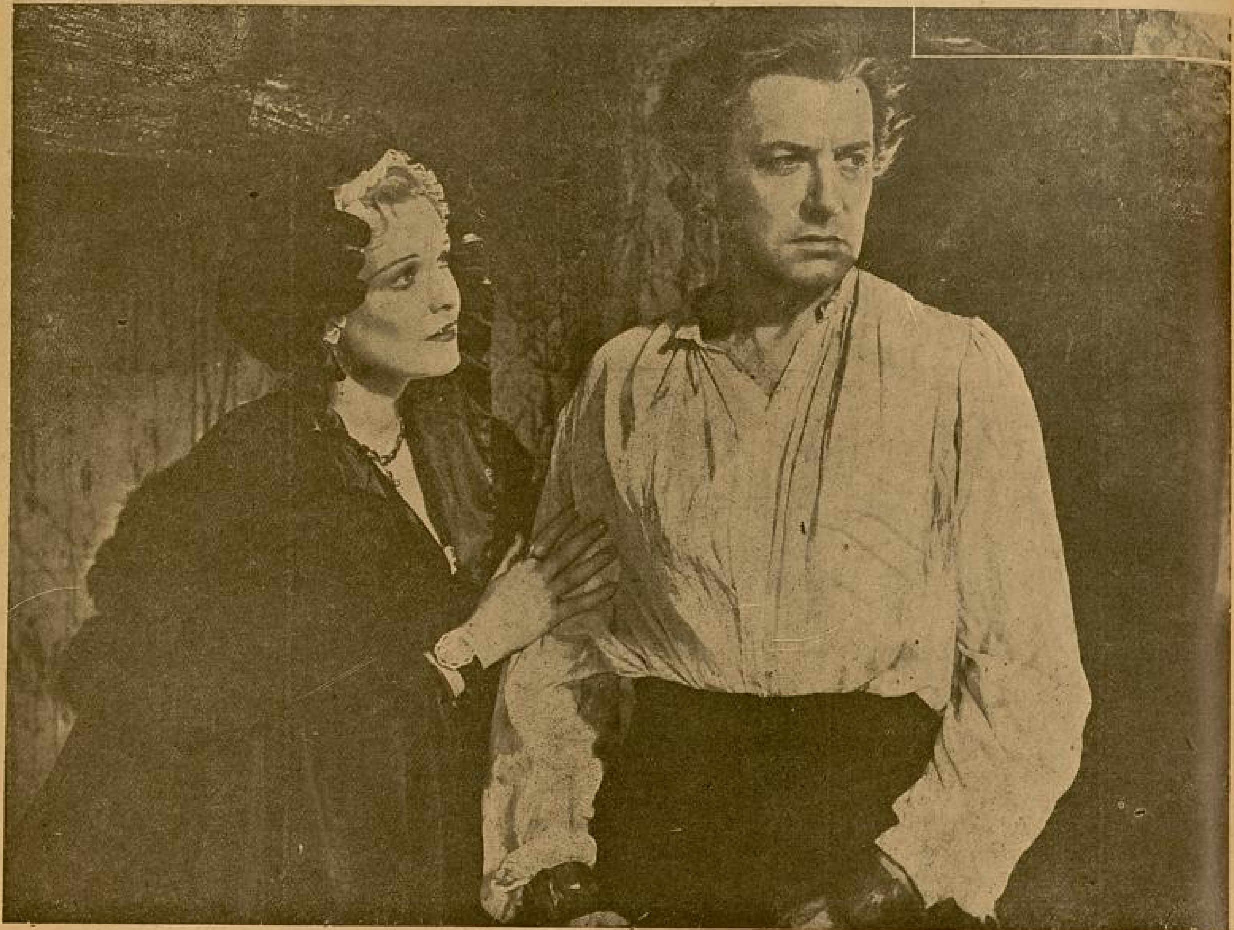

Pucci nin ilâhî müziği çalarken René ve Denise sahnede karşı karşıyadırlar.

SİNEMA

Ses İlâhı
Martha Eggert
ve
Ses İlâhı
Jean Kieupura
"Bohem Hayatı„

adlı bir film çeviriyorlar !

Filimlerde gittikçe mevzular romantikleşiyor, sentimental oluyor. "Ladamokamelya - La Dame aux Camelias„ dan sonra bir "Montmartre Kurbanı„. Fransanın bütün büyük adamlarının ve sanatkârlarının ilk avare hayatlarını geçirdikleri bu yerde, René isminde bir şarkıcı var.. Fakat şimdilik kimse tanımıyor.. Nereye giderse kabul olunmuyor. Bir musikişinasın kızı Denise'le tanışıyor ve sevişiyor. Fakat Denis'in peşinde koşan diğer bir zengin adam daha vardır. Şampanya fabrikatörü Croisson.. Denise, René'yi hem memnun, hem zengin etmek için Croisson'a rica ediyor, onun tavsiyesile operaya alıyorlar. Pek az zaman zarfında yükseliyor, Denise'i unutuyor ve sefahet hayatına dalıyor..

Denise zaten sıhhati sarsılmış bir kızdır. Sevgilisinin bu vaziyetinden büsbütün müteessir oluyor. Rahatsızlanıyor, aynı zamanda çok üstüne düşen Croisson'la birlikte dünya seyahatine çıkıyor.. Heyhat, gene Renéyi unutamamıştır. Dönüp geldigi zaman onu son bir defa daha görmek arzusundadır. Fakat öyle birşey yapmak istiyor ki, original ve manalı olsun! Ötedenberi sesi güzel ve birçok opera parçalarını pek mükemmel teganni eden bir kızdır. Operada "Bohem„ de Rudolf rolünü oynıyan René'ye partöner olarak Mimi rolüne çıkmak istiyor. Opera direktörü onu ötedenberi sahnede görmek istiyen bir zattır. Kızın arzusunu yerine getiriyor.

Puccini'nin ilâhî müziği çalarken René ve Denise sahnede karşı karşıyadırlar. Ancak son dakikada René acı hakikati anlıyor. Kızın kendi uğruna kurban gittiğinin farkına varıyor. Onu kucakladığı zaman "ömrümüzün sonuna kadar ayrılmıyacağız!„ diyor.. Ne yazık ki Denise'in ömrünün sonu o dakika gelmiştir. Operanın finalini de terennüm ediyor, perde iniyor ve genç kız cansız yere düşüyor..

Denise'i Martha Eggerth ve René'yi Jean Kiepura oynuyorlar. Karı koca bu hüzünlü faciadan, bakalım, hepimizin kalbinde bediî heyecanı uyandıracak bir san'at eseri meydana çıkarabilecekler mi?

Bir facıa filmi çevrilirken, az kalsın gerçekten bir facia oluyordu!..

"Kızıl Damga„ faciasını kim hatırlamaz? Bunun ilk sessiz versiyonunu Amerikanın meşhur rejisörü Cecile B. de Mille çevirmiş ve başrolü Japon artisti Sessue Hayakawa oynamıştı. Eğer yanılmıyorsak sesli olarak ilk versionunu da gene Amerikada Tallulah Bankhed'le İrwiag Pısheal yaratmışlardı. Şimdi ikinci defa olarak Fransızlar bu facianın sesli bir versionunu yapıyorlar. Rejiyi Marcel L'Herbier idare ediyor ve baş rolü gene Sessue Hayskawa temsil ediyor, ona yeni Fransız

artisti güzel Lise Delamare, partönerlik ediyor. Mevzu oldukça meraklıdır.

Uzak şarkın zalim ve şımarık prenslerinden İ-Lang kendisine aid bütün eşyaya damga vurmaktadır. Bir aralık Avrupalı bir mühendisin genç karısile münasebet peyda ediyor, kendi malı addettiği kadının omuzuna da ateşte kızdırılmış damgayı basıyor. Fakat kadın da onu öldürüyor.

Filmin üçüncü versionunda bu enteresan sahne çevrilirken bir yanlışlık neticesi Lise Delamare'ın omzu yanmıştır. Lessue Hayakawa'nın damgayı önce artistin omzuna yapıştırılmış olan bir et parçasına basması ve bu suretle cızırtıların ses alan makineye aksetmesi icabediyordu. Sahne aynile oynandı. Ve Lise Delamare o kadar yürek parçalayıcı bir şekilde bağırdı ki seyredenler artistin bu kadar hakikate yaklaşmasına hayret ettiler. Fakat sahne bitince gözleri yaş içinde olan Lise:

— Aman, diye bağırdı, omzum yanıyor!

Herkes koştu. Genç kızı şezlonga yatırdılar. Sahnenin fazla heyecanlı olması dolayısile Japon artistinin kendisinin kaybederek damgayı Fransız san'atkârının çıplak etine basıverdiği anlaşıldı. Hemen stüdyonun doktoru çağırıldı. Yara sarıldı. Lise Delamare, bu yüzden üç gün yatakta yatmak mecburiyetinde kaldı.

Kordelâda Sessue Hayakawa ve Lise Delamare'den maada Victor Francen Avrupalı mühendis ve Louis Jouvet prensin kâtibi, Silvia Bataille Japonyalı kadın rollerini oynamaktadırlar.

Yıldızların Garip Meraklarından: Eski Pabuç Kolleskiyonu Yapan Biri

"Karyoka„, "Top Hat„, "Filoyu takip edelim!„ filimlerinin kahramanı Fred Astaire'i kim tanımaz ve onun aşağı yukarı cihanın en meşhur dansörü olduğunu kim bilmez.. Fakat onların bilmedikleri bir nokta vardır ki o da Fred'in sahne hayatına 8 yaşında başlamış olduğudur. O zamana kadar Fred, yalnız meşhur dansöz Adèle Astaire'in kardeşi olarak biliniyordu.

Erkek ve kız, iki kardeş de Omaha dans mektebinde tahsil ve terbiye görmüşler, lâkin sade Adèle nazarı dikkati celbetmiş ve kendisini beğendirmişti. Epey müddet sonradır ki Fred, kızkardeşinin partöneri olarak meydana çıktı ve bilhassa Nevyorktaki numaralarile şöhret kazandı.

Fred Astaire bir aralık kızkardeşi Adèle'le birlikte Birleşik Amerika Devletleri arazisinde büyük bir turneye çıktı. O zaman iki kardeş haftada ancak 200 dolar kazanıyorlardı. Fakat çok çabuk muvaffakiyete erdiler ve tabiatile kazancları arttı. Amerikadan sonra iki kardeşin marifet gösterme sahası İngiltere oldu ve 1931 senesinde Adèle, Lord Charles Cavendish'le evlenerek kardeşi ve san'at arkadaşı Fred'den ayrıldı. Tek başına kalan genç adam artık sahneden, music-hol ve kabarelerdeki numaralardan fazla birşey beklememek lâzım geldiğine kanaat hasıl etti; ve kendisine teklif olunan işe girişti. Joan Grawford'un başrolü oynadığı "Dans çılgınlıkları„ ndeki bir dansör rolünü, sonra da "Karyoka„ daki daha ehemmiyetlice vazıfeyi kabul etti. "Neşeli talâk„ da ise baş rol kendisine verildi ve bunun arkasından "Roberta„, "Top Hat„, "Filoyu takip edelim!„ ve saire geldi. Fred Astaire bugünlerde "Matmazellerin ıstırabı„ isminde bir kordelâ yapmaktadır. Partöneri maattessüf Ginger Rogers değildir.

Fred evlidir ve bir oğlu vardır. Dünyanın en meşhur dansörü olduğu kadar Amerikanın en iyi giyinen adamıdır da.. Fred'in bütün meşhur adamlar gibi garib merakları vardır. Bunlardan biri de eski pabuç kolleksiyonu yapmasıdır. Fred iyi bir musikişinastır da.. Güzel besteler vücude getirmektedir.

Yıldızlar arasında "Pinti Hamide„ Taş çıkaracak cimriler bulunduğunu biliyor musunuz?

Sinema yıldızları ve cimrilik! Ne münasebet, değil mi? Bunlardan herbiri birkaç saatte, bizim senelerce çalışıp kazanamadığımız paraları alıyorlar. Cimrilik etsinler?!.. İş parada, zenginlikte değil, ki, huyda ve karakterde! Holivud artistlerinin içinde ahçıların getirdikleri hesapları santimi santimine tetkik eden, yırtık çoraplarını kendi diken ve manavdan şeftali alırken pazarlık edeceğim diye kan ter içine garkolanlar hiç de az değildir.

Muhakkak ki, bunlar, böyle şöhret ve servet sahibi olmadan geçirdikleri sıkıntılı günleri düşünüyorlar. Tekrar böyle bir ihtiyac içerisinde kalmaları ihtimalini göz önüne getirerek ekonomi yapıyorlar.

Meselâ William Powell'ki Holivud artistlerinin en zenginlerinden biridir, son defa yaptırdığı eve yüz bin dolara yakın para sarfetmiştir. Gardrobundaki eski mukavva makyaj kutusundan bir türlü vazgeçmez, ve arasıra onu kullandığı için kendisini ayıblıyanlara:

— Ne yapayım, der, iyileri pahalı, ucuzları da bir işe yaramaz, bir yenisini alamıyorum bir türlü!

Lupe Velez'in cimrilikleri ise pejmürde elbiselerile gezen bir kadının parmaklarına kocaman taşlı pırlanta yüzükler takmasına benziyor. Lupe bir gün banyosuna bir kauçuk ayak basacak almak ister. Dükkâncı fiatının 5 dolar olduğunu söyler, pazarlık, pazarlık adam üç buçuğa iner. Derken Lupe kenarda bir antika halı parçası görür, dükkâncı onun fiatının 11 bin dolar olduğunu bildirince hiç pazarlık etmeden alıp evine götürür.

Joan Blondell ise mütemadiyen çamaşırcılarından şikâyet eder. Fazla sabun kullandıkları için sık sık onları değiştirir. Ya, beyaz perdede her zaman muhteşem elbiselerle gördüğümüz Jannette Mac Donald'ın evde yırtık terliklerle gezmesine ne dersiniz? Soranlara güzel yıldız şu cevabı verir:

— Bunlarla öyle rahat ediyorum ki, onlar beni bırakmadıkça ben onlardan kabil değil vazgeçemiyeceğim!

Anita Louise ise kat'iyyen çarşıdan mendil satın almaz Ahbablarının kendilerine bayram ve seyran münasebetile birer mendil hediye etmelerini bekler.

Claudette Colbert, manikür parası vermekten çekinir, tırnaklarını kendi kesip cilâlar. Ginger Rogers ise eski elbiselerini eskicilere bizzat pazarlık ederek satmaktan zevk alır..

Bütün bunlardan sonra cimrilikle Holivud yıldızlarının münasebetleri olamıyacağını hâlâ iddia edebilir misiniz?

Greta Garbo «Hamlet» i mi oynıyacak?

Pariste bulunan Ermeni rejisör Rupen Mamulyan'ın muhitinden intişar eden bir şayiaya göre: Greta Garbo, Sheakspeare'in "Hamlet„ piyesindeki aynı isimli kahramanı oynamağa karar vermiştir. Malûm olduğu üzere Hamlet bir delikanlıdır. Fakat Sarah Bernhard nasıl Edmond Rostand'ın "Aiglon„ piyesinde Napolyon'un oğlu rolünü yüzlerce defa oynadıysa; Greta da aynı hevese kapılmış demektir. Zaten "Kraliçe Christine„de de bir müddet erkek rölü yapmadı mı?.

2 Numaralı Joan Grawford

2 numaralı Joan Crawford. Korkmazın asıl Joan Crawford'un 3 yaşındaki Joan La Sueur adlı kuzininden başkası değildir. Zaten Joan'ın da hayattaki ismi bu idi. Şimdi bu küçüğe bir kumpanya tarafından filim çevrilmesi teklif edilmiş, o da teyzesinin isminden başka bir adla bu mesleğe girmeğe razı olmıyacağı cevabını vermiştir.

§ Claudette Colbert ile Gary Cooper çevirmekte oldukları bizde "Sekizinci„ ismile oynanan piyesten iktibas edilen filmi bitirmek üzeredirler. Amerikada 1938 yeni yıl programına yetiştirilecetir.

ISTIRANCA ETEKLERİNDE

— Başı 17 inci sayfada —

bilgiyi üç satırlık bir konuşmada harcayan bu sade, sevimli insanlar arasında.. onlardan bir çok noktalarda ayrı olduğu halde.. hiç te kendilerinden uzak kalmıyor.

Kalbinin bütün sevgi ve samimiyeti ile hepsinin gönlünü almağa çalışıyor. Birinin cıgarasını yakarken gülümsiyor; birine şeker tabağını uzatırken iki kelimecikle zarif bir şaka yapıyor; bir diğerinin ağ'ayan çocuğunu beraber avutmağa koşuyor. Gramafon çalıyor, şarkı söylüyorlar.

Arada dansetmek için ayağa kalkıp biribirine uyamadan oturan bayanlara gülüyorlar. Nesibe, yaprak yeşili ipek bir rob giyimiş, elbisesinin ne kolları iyi oturtulmuş, ne de yakası düzgün takılmış. Belinden aşağı kumaşta öyle bir sarkıklık var ki.. bu elbisenin Berrinin geçen sene yaptırdığı ekmek kabuğu renkli roba eş olduğuna inanmak kabil değil.

Onda Berrine yakın olmak, herkesin Nesibeyi Berrinin en yakın arkadaşı tanımasını istememek bir hastalık halinde.. genç kadının etrafında dönüp dolaşıyor. Birşey lâzım olsa o, ev sahibinden önce fırlayor.

Yüzbaşı Suphinin karısı buna çok içerlemekte.. o İslâhiyedenberi tanıdığı ve çok sevdiği Berrini hem beğenir; hem onun dostluğunu yalnız kendisine hasretmek ister. Nesibe odalarda, sofalarda pervasızca dolaştıkça sinirlenip duruyor.

Yüzbaşı Sabahattinin karısı biraz kalın ve dik sesiyle:

— Çocuklar! diye bağırdı. Bu günün böyle her günkü eğlencelerle geçmesi doğru değil. Bir başkalık olsun. Hepiniz birşey düşünün. Oyun falan çıkaralım.

Berrin bildiği bazı salon oyunlarını tarif edecekti ki... Nesibe atıldı:

— Ben çiftetelli oynarım.

Çılgın gibi el çırptılar ve bu söze kahkahalarla güldüler.

Fakat sarışın kadın doğru söyliyordu. Berrinlerde oyun havası olmadığı için, hemen askerlerden birini kendi evine koşturdu. Beş dakikada plâk getirtildi. Masanın yerleri değişti. Ve odanın büyük sobadan iyice ısınan havasını, kılârnetle çalınan oynak çiftetelli dalgalandırdı.

Genç kadın odanın ortasında döndükçe, küçük tiyatro kumpanyalarının derme çatma sahnelerinde kıvrılıp bükülen kantocu kızlar gibi şıkır şıkır oynadıkça Berrin, büyük bir şaşkınlığa düşmekten kendisini alamadı.

Nesibenin hoppalıklarına alışmıştı. Bazı toplantılarda ağzından çıkan sözlerin, birçok erkeğin bile yüzünü kızartacak kadar açık, saçık olduğunu biliyordu. Fakat böyle.. bütün ahbabların, birçok Subay ailesinin toplandığı kalabalık bir yerde oynamağa cesaret edeceğini ummamış. tı El çırpanlar, «yaşa Nesibe hanım» diye bağıranlar vardı. Pilâğı üç kere tekrarlattılar.

Ve Nesibe terden alnına yapışan sarı saçlarını arkaya atarak Berrinin yanına koştu:

— Senin güzel hatırın için hanımefendi! Dedi.

— Arkası var —

29 NUMARALI FORSA

— Başı 11 inci sayfada —

leri işledi ve koca kadırga engin denize doğru açılmağa başladı. Ah herşey, herşey bitmişti. O gidiyordu ve yalnız kalbini değil, babasını, anasını ve kızkardeşlerini de beraber götürüyordu.

Genç kız, bağırmadan, haykırmadan etrafta gezinen kayıklardaki insanlara hiç birşey söylemeden.. gemi ufalana kadar öylece kaldı ve nihayet hıçkıra hıçkıra ağlamağa başladı.

***

Ömer Reis, gemi hareket ederken elinde kılıç güvertenin bir köşesinden genç kızın sandalına bakıyordu. Onun sessiz, sakin, put gibi durup gemiye baktığını, için için ağladığını hissediyordu. Uzun müddet böylece genç kızın ay ışığında küçülüp genişleyen siluetine baktı, sonra birden bire yerinden sıçradı, güvertenin ortasında sağa sola emirler veren genç Mustafaya bağırdı:

— Yelkenler iyi şişsin!.. Önümüzde Ustica adası var!.. Esir erkeklerden yalnız komutan Fratelli ile kadınları bu adaya bırakacağız! . Diğer erkekler forsada kalacaklar!.. Sağa al sağa, sağa!..

Geride kalan körfez, bu kaçıştan habersiz, komautnlık gemisinin bir gece gezintisine çıktığını sanarak, eğlencesine devam ediyordu.

Eski Türklerde Mevlevîler, Bektaşîler, Rufaîler

— Başı 15 inci sayfada —

jik devirlerden itibaren, bütün dansözleri yetişdiren bir menba olmuştu (1).

Ehemmiyetle dikkat edilecek bir nokta varsa: aynı halin (Medi) Türkleri arasında, yani (Mitra) ilâhı sinesinde taşıdığı için ona azizlik izafe ettirten topraklarda da buluyoruz. Burada da (Mitra) mezhebinin müritleri, ilâhına, musiki karşısında dönerek varmak isterlerdi.

Filhakika Türk dininde, musiki ve dans, ibadetin en esaslı noktasını teşkil ediyordu. Musikisiz, ve danssız bir ibadet olamazdı. Nasıl Küçük Asyada, mukaddes dansları yapmak için mabetlerde yetiştirilen hususî dansözler varsa, Medide de aynı suretle yetiştirilmiş dansözler vardı.

Yalnız bütün ayinlerde aynı dansın icra edilmediğini, elimize geçen müteaddit monümanlarda, ayrı ayrı dans şekillerinin bulunması ile anlamaktayız. Bunun sebeplerini ayin tarzlarının tehalüf etmiş şekillerinde aramak lâzımdır. Yani bu eski devirde Türk dini birçok ilâh ve ilâhelere sahip olduğu gibi, birçok şubelere, tarikatlere de taksim edilmişti.

(Mitra) kendisine neyin, dünbeleğin, zilin karşısında, durmadan dönerek varılmasını istiyordu. Diğer bir ilâha ise, ancak bir aşk ile yükselmek mümkündü. Diğer başkası ney, mey, cemal, zarafet isterdi. Muhtelif ibadet şekilleri bunu pek güzel izah etmektedir.

Bu hal Doğu Türklerinde de aynen mevcuttu. Çinliler de bize bunlardan pek güzel bahsetmişlerdi. [2] Çinlilerin Hiaousiuen ismini verdikleri dansözler bu fasiledendiler.

Diana, Anaïtis; bunlar hakkında fikir edinmek için, Liydinin eski paytahtı Sar-des'in, Toros dağlarındaki Cartabale'in, Kapadostaki Pont'in ve Zêlanın mabetlerinde bulunmak lâzımdır.

Bunlar, ateşin muavenetiyle bu sevgili ilâhelerine vasıl olabilmeği düşünürler, ateşle oynarlar, ateş yutarlar, bu sırada ziller, defler çalar. âyinlerde Rufaî tarzında zikirler yapılırdı.

Şişler sokarlar, ağızları içinden ateşler yutarak, tekrar çıkarırlardı. Hazer denizi sahillerinde oturan Fou - lin Türklerinden bahseden Çinliler, bize bu hususta pek güzel malûmatlar vermişlerdir.

M. E. Birinci ve ikinci asırlarda ve ondan sonraki zamanlarda, Çinliler bu şekil ibadet ve ayinleri bu Türkler arasında görmüşler ve bunları: (Fou-lin Türklerinin dinî hokkabazları) diye tasvif etmişlerdir.

Yine aynı Çinliler, aynı insanların Orta Asyada Kâşgar, Kutan, Kalas, Fergana ve ilâh gibi şehirlerde de bulunduklarını söylerler. Bu işi yapabilmek için, bu sihirin hakikî vakıfı büyük rahibin iznini almak lâzım olduğunu da anlatmağı unutmamışlardır.

(Arkası var)

[1] La vie.. ; II, p: 49

[2] Okuyunuz: Halkevi mecmuası (Yeni Türk) şubat nüshası (İlk Türklerde dansözler)

SPOR

Sporda ferdin muvaffakiyeti herşeyden evvel gelir

1936 da Berlinde yapılan olimpiyattan sonra umumî tasnifte dünya birinciliğini kazanmış olan Almanlar fertten ziyade kütlenin muvatfak olacağı şeklinde ileri atılan nazariyede hak kazanmış olduklarını iddia edip durmaktadırlar.

Bütün dünyanın beden zevkini meydana çıkaran bu nazariye, haddi zatında sporun gençlik ve sıhhat üzerinde oynadığı rolü bilerek tatbik eden bütün milletlerin kabul ettiği bir fikirdir.

Bütün bir memleket gençliğini bilhassa son senelerde stadyomlara, oyun yerleri ve kapalı salonlara seferber edercesine sevkeden Almanlar; Berlin olimpiyadı vesilesile yaptıkları büyük gayrete mukabil insan kuvvet ve kabiliyetini ölçen musabakalarda umduklan dereceleri alamadıkları için seyirci kalmış oldular.

Almanlar icin ciddî bir sukutuhayal olarak, Berlin olimpiyadında bir avuç atletle müsabakaya gelen milletlerin başında yer alan iki buçuk milyon nufuslu Finlandiya, mavi beyaz bayraklarını olimpiyadın şeref direğine çektirmek suretile bilmem kaç defa millî marşlarını yüz binlerce insana büyük b r hürmetle dinletdirdiler.

Finlândiya senelerdenberi sporun antikasını yapan bir memlekettir. Sporda kazandığı büyük muvaffakiyeti de cihana göstermek ve ilân etmek suretile kendini bu vasıta ile bütün dünyaya kolaylıkla tanıtmıştır.

Mevcudu az olan milletlerle, nufusu büyük bir yekûn tutan milletler arasındaki farkın küçükler lehine olması, ırkın sporda muvaffakiyet ve iyi derece alabilmek için büyük bir rol oynadığını isbat etti.

Almanyanın işgal ettiği arazinin her noktasında her nevi spor yapılmaktadır.

Hakikat böyle olduğu halde beden kabiliyeti lâzımgelen rolü oynamadığı içindir ki koca Almanyada en yüksek dereceye yükselmiş bir dünya rekortu mevcut değildir.

Fevkalbeşer diye anılan atletlere, Uruguayın ortaya çıkardığı bir takıma benzer futbol ekiplerine Almanyada tesadüf edilememektedir. Almanyanın yüzme havuzları henüz en yakın komşusu olan Macarları geride bırakacak bir yüzücüye sahip değildir.

Her biri ayrı bir mühendis elinden çıkan tenis kortları bütün güzelliklerine rağmen Almanyaya şeref veren vaziyette değildir. Nereye bağlı oldukları belli olmayan Hintliler hokeyde Berlinin altını üstüne getirdiler.

Türkiyeli iki meşhur güreşci Amerikada Holivut pazarında samimi surette bir birlerinin ellerini sıkıyorlar: Miço Sarandos ve Ali Baba

Kütlenin spor yapmasında Almanlar israr ededursunlar; "atı alan Üsküdarı geçti„ dedikleri gibi, beden kabiliyetleri Allah vergisi olan milletler hergün bir zaferden, başka bir zafere ulaşıp gitmektedir. İngilterede kütle spor yapmıyor mu? Amerikada spor yapmayan bir mahalle halkı tasavvur edilebilir mi? İsveç, Finlândiya spor memleketleri değil mi?

Almanya kütlenin sporu esastır diye kendi kendini avuturken, ayrı düsturu kabul eden memleketler bir taraftan harukulâde derece yapan atletler yetiştirip durmaktadır.

Bir memlekette ne kadar bol spor yapılırsa yapılsın, mutlaka ferdin yükselmesi er meydanında boy ölçme yeri olan olimpiyatlarda iş görmesi lâzımdır.

Şimdiye kadar 1924 ve 1928 olimpiyatlarına iştirak ettiğimiz halde kimsenin kılı bile kıpırdamıyordu. Halbuki geçen 1936 Berlin olimpiyadında 61 kiloda dünya birincisi olan Yaşarın bu parlak zaferi Türk bayrağını şeref direğine çekdirmiş, yüz bin kişi de ayakta istiklâl marşını hürmetle dinlerken gözleri yasarmayan bir tek vatandaş kalmamıştı..

Kim ne derse desin kütle yine sporunu yapsın amma, fert muhakkak derece alacak şekilde terakki etsin!. Bunun aksini kimsenin aklı almaz.

İstabuldan Holivuda

Amerika herşeyde olduğu gibi sporda da bir sürü garabetleri ile dolu bir yerdir.

Dün aramızda dolaşan, iri vücudünü yalpa vura vura herkese gösteren Miço Sarandos akıllı bir dostun yardımile Amerikayı boyladı.

Çoban Mehmetle yaptığı müsakada kolu tutulduğu için minderi terkeden koca Miço, bugün Holivutta teşhir ettiği iri vücudile bir hayli para kazanıp durmaktadır... Son senelerde Ali baba namile Avrupada bir takım danışıklı güreşler yapan Ali babanın, arana arana bizce meçhul hüviyeti meydana çıktı.

İstanbuldan gitme bir ermeni olan Ali baba bu nam altında Avrupada bir hayli para kazandıktan sonra, bugün Amerikada bulunmaktadır. En rahat para kazanılacak yer Holivud olacak ki, iki ahbap çavuşlar bugün Holivutta buluşmuşlar bir filim kumpanyası hesabına gösteriş güreşleri ile bir takım boğuşmalar yapmak üzere angazman yapmışlardır.

Güreş gibi çetin bir sporda yenilip yenilmemek derdi ile oğraşmaktansa, böyle havadan para kazanmağı tercih eden bu kahramanlar şimdi Holivudun sıcak havası içinde rahatça para kazanmaktadırlar.

Ömer Besim Koşalay

15 GÜNDEN 15 GÜNE

— Başı 1 inci sayfada —

Fakat işler o bedbahtın dilediği gibi olmuyor!. Vatanına: Hürriyetin ilânında, 31 Mart irticaında, Trablusgarp seferinde, Balkan faciasında, ve en sonra dört senelik Büyük savaşta (Anafartalar) değer biçilmez fedakârlıklar, yararlıklar gösteren Mustafa Kemal, Türk milletini.. Türk vatanını saran büyük felâketi iyice kavrıyor.

1919 Mayısının güneşli bir gününde Samsuna ayak basıyor. Oradan doğru Erzuruma giderek birinci kongreyi toplıyor... Sırasıyle Sıvas ve Ankaraya gelerek Kurtuluş savaşının temellerini atıyor....

Üç sene süren (1919 - 1922) büyük mücadeleden sonra düşmanı, milletin harimi ismetinde boğarak, yurdu istilâdan.. Milleti esirlikten kurtarıyor.

Bundan sonra yapılacak en büyük bir iş vardı: Haksız yere milletin başında duran.. ve hiçbir suretle bu şerefli mevkie yaraşmıyan tefessüh etmiş bir hanedanı memleketten kovarak; Türk milletine en uygun bir hükûmet şekli olan: Cumhuriyeti vermek!..

İşte bundan tam 15 yıl önce bu gün Gazi Mustafa Kemal, bu hamleyi de muvaffakiyetle başardı. Göçen padişahlığı, Osmanlı impara torluğunu tarihe malederek.. onun yerine genç Türkiye Cumhuriyetini ikame etti. Bu hükûmete elbette bir baş lâzımdı.

Kurtardığı, yükselettiği millet, pek tabiî olarak, kendi başına en Yüce Oğlunu getirecekti. Türklük, Atatürkü Cumhurreisliğine seçmekle, kendisine olan büyük borcunun, en küçük bir kısmını ödemeğe çalıştı.

KIRMIZI BALIKLAR

— Başı 9 uncu sayfada —

— Alay etme Filiz. Korkuyorum işte

— Biribirinize küstünüz galiba?

— Elbet, ben kızdım. O da darıldı, gitti! gitsin. Bunda üzülecek birşey yok.

Sözlerinin içten söylenmediğini meydana çıkarmak isteyen gözleri, yaşarmıştı:

— Öfkemden ağlayacağım...

Filiz, okşayan bir sesle, onun kulağına fısıldadı:

— Siz aşkla, tıpkı bebekle oynar gibi, korkusuzça oynuyorsunuz... Dikkat edin kırılmasın! dikkat edin bir yangın çıkmasın!..

Hümeyra, başını kaldırarak, yaşlı gözlerle Filize baktı. Yaşların arkasında meraklı, sorgulu bakışlar vardı:

— Ne söylüyorsun Filiz?.

Filiz cevap verecekti. Duyduğu ayak sesile sustu.

Direktör, masaya yaklaşmıştı:

— Kolay gelsin çocuklar...

Genç kızlar, saygıyle doğrulmak isterlerken, direktör elile işaret etti:

— Rahatınızı bozmayın!..

Filize doğru eğilerek:

— Kızım, dedi. Baloya üç gün kaldı. Halbuki, daha hazırlıklarımız bitmedi, yetişemiyeceğiz diye üzülüyorum.

Filiz, gülümseyerek cevap verdi:

— Hiç üzülmeyiniz direktörüm, yarın akşam üstü, herşey tamam olacaktır. Arada kalan iki gün, son hazırlıklarımız için yeter sanıyorum.

Direktör, genç kızın omuzunu okşadı:

— Bunu senden duymak, bana sükûnet vermeğe kâfidir yavrum.

Onların yanından ayrılarak, odasına girdi.

Biraz sonra zil çaldı.

Genç kızlar, beyaz yakalı gri önlüklerini çıkararak değiştiler. Yarım kalan işlerini toplayarak dağıldılar.

Yurd boşaldıktan sonra, Filizle Hümeyra, beraberce aşağı kata indiler. Büyük kapıdan çıkacakları sırada, yanlarına sipariş memuru yaklaştı:

— Bayan Filiz..

Genç kız durdu.

— Sizden bir ricam var. Ben, yarın izinliyim. Halbuki, yarın siparişlerini alacak müşteriler gelecek. Defteri size vereyim, gömlekleri de göstereyim. Bu işle siz uğraşırsanız beni çok memnun edersiniz...

Filiz, siparişini alacaklardan birinin kumral saçlı, genç adam olduğunu hatırladı. Kalbi, birkaç kerre şiddetle çarptı:

— Sizi memnun etmek isterim..

Beraberce sipariş odasına girdiler. Genç memur, lâmbayı yaktı. Duvarlarda aynalı vitrinler, bir kenarda, süzgün yüzlü, biçimli ince vücutlu mankenler vardı.

Sipariş memuru genç kadın, yan taraftaki sıralı çekmelerden birini çekerek, üstüste konmuş, dört kat, ipekli frenkgömleği gösterdi:

— İşte bunlar.., Sahibi yarın gelip alacak..

Filiz, eğilerek baktı. Gömleğin tok ipekli kumaşının sol göğsünde, incecik harflerle "H. S." markası işlenmişti.

Filiz, yavaşça mırıldandı:

— «H. S» !..

Yüksek sesle ilâve etti:

— Hiç üzülmeyiniz, yarın, sizi mahcup etmemeğe çalışırım...

Beraberce odadan salona, bahçeye, sonra büyük demir kapıdan, akasyalı sokağa çıktılar. Yaprak gölgelerinin titreştiği yolda, hiç konuşmadan yürüdüler.

— 5 —

Hümeyra, büyük aynanın sol tarafındaki koltuğun kenarına, elbisesini buruşturmaktan korkarak ilişmişti. İki elile gözlerini kapamış; aynanın karşısında giyinenen Filize dönük, kısık, tatlı sesile, çabuk çabuk anlatıyordu:

— Odaya girer girmez aranır gibi, iki yanına bakındı. Karşısında beni görünce o aranan hali dağıldı. Kalın, fakat yumuşak, âhenkli bir sesi var: «Ben Hasan Sel, dedi. Gömleklerimi alacaktım. İşte sipariş kâgıdı» Uzattığı kâğıdı alarak gûya bilmiyormuşum gibi, numarasına baktım. «Şimdi bulurum. Bir dakika oturmaz mısınız?» diye yer gösterdim. Başını salladı: «Mersi, yorgun değilim, sonra, burada seyretmesi hoşuma giden şeyler var.» Vitrinlerin önünde dolaşarak içlerindeki çiçeklere, süslere, yastıklara, bebeklere dikkatle bakıyordu. Ben de gözucuyla onu süzerek çekmeden gömlekleri çıkardım: "Gömleklerinizi görmek istemez misiniz?" diye sordum. Yanıma geldi. Eğilerek gömleklere ayrı ayrı baktı: "Güzel olmuşlar!" Yanımdan ayrılarak mankenlerdeki tuvaletlere yaklaştı. O, dolaşırken, ben gömlekleri alarak güzel olmasına gayret ettiğim bir paket yaptım. O, mankenlerdeki tuvaletleri seyre dalmıştı. Hiç ses çıkarmadım. Dönüp paketini hazır görünce güldü: «Mükemmel! Ne çabuk elleriniz var» diye bana bir iltifat savurdu. Fakat, bu kompliman, hoşa giden bir kıza söylenen sözden ziyade, hakikaten hoşuna giden ellerimeydi. Bu, çok hoşuma gitti. Filiz, yalnız merak ediyorum. Benim yerime, karşısında seni görseydi, acaba ne söyliyecekti?

Birdenbire canı sıkılmış gibi, bağırdı:

— Daha bekliyecek miyim? Meraktan öleceğim.. Nasıl tuvalet giydiğini bana göstermemek için, beni körebe haline sok, sonra da çenemi makine gibi işlet! Prenses bu halden memnundurlar herhalde. Fakat ben hiç değilim.

Filiz kızın yanına sokularak, onun, gözlerini örten ellerini tutarak çekti:

(Arkası var)

BUGÜNÜN EN BÜYÜK PEHLİVANI TEKİRDAĞLI HÜSEYİN

— Başı 19 uncu sayfada—

pehlivanlığa müsait vücutlar var ki, o gençlerin heybeti insanı korkutuyor.

Bu taraflarda hükûmet bu gençleri pehlivanlığa teşvik ederek yetiştirirse, Türklerin güreş sahasında elini tutacak dünyada bir millet olamaz.

— Bugün en büyük arzun nedir?

— En büyük arzum Avrupaya ve Amerikaya gidip Türkün kuvvetini tanıtmaktır. Bu kış Parise gideceğim.

Büyük bir servet kaybetmiş felâketzede bir insan teessürile içini çekerek:

— Ah! En büyük arzum şu Cim Londos ile güreşmek. Ona yalvardım yakardım.. gazetelerle davet ettim. Benimle güreşmiyor.

Bu meslekdaşa kızıyorum, benimle neden güreşmiyor. Hergün fırsat bekliyorum, şöyle bir tutuşsak.

Ben, onu yenmek istemiyorum, sırf kuvvetimi tecrübe etmek istiyorum. Ama, ben ondan kuvvetliymişim de yenivermişim. Ne yapalım? Bu sefer dünya şampiyonu ben olurum.

— Bizde meşhur bir pehlivan ayda ne kazanır?

— Üç yüz, dört yüz lira kazanabilir. Fakat bu kazanç mahdut mevsimlerdedir. Uzun müddet hiç işlemedikleri ve birşey kazanamadıkları çok kere vakidir.

— Nasıl Hüseyin pehlivan, ara sıra çapkınlık ediyor musun?

Bu son sualime dehşetli kızdı.

— Sakın bu sözü bir daha söylemeyin, ben evliyim. Aileme sadıkım; on dört yaşında evlendim, üç çocuğum var: İkisi oğlan biri kız. Oğlanın birinin kâtipliğe hevesi var. Diğeri de bana çekmiş, benden her gün kispet istiyor.

No. 66 *YARIM AY* BİLMECE KUPONU No. 66

Bilmece No. 66	Bi..h. .la..n b..ın. b.. k..r.s. ..şm.z .a..n ye..ne d..rü ..he. .ağ.. s...da.

Noktaların yerlerini gereken harflerle doldurunca Ziya Paşanın Terkibi Bendinden her zaman atalarsözü, bazan da gazel olarak tekrar olunan bir beyt çıkacaktır.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye : Paltoluk kumaş; ikinciye: Kışlık şapka; 3-20 inciye: Birer cilt Çocuk Ansiklopedisi; 21 - 30 uncuya: Yüz kuruşluk (Çıkırıklar Durunca); 31 - 60 ıncıya: Elli kuruşluk (Edebiyat Mecmuası); 61 - 100 üncüye: 25 kuruşluk (Ziya Paşa ve eserleri).

64 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu :

Ağlasın haşre kadar didei naşadı vatan
Ağlasın ehli vatan çünkü vefat etti Kemal

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

Masa saati : Kadınhan hububat ve afyon tüccarı Bay Mustafa Atılgan yanında NuriErgun.

Ayakkabı : İstanbul OrtaköySinanoğlu sokağı Servili çıkmazda Bayan Hikmet Okuryazar.

Yün battaniye : Ereğli İstikamet nakliyat deposu sahibi Memduh Erbaş kızı Mefharet Erbaş. Silifke Uray caddesi Kâtipmuslihittin sok·ğı No. 73 Seniye Önal. Van Ahlat V. G. İ. dairesi işyarlarından İhsan Pertev Saylan.

Resimli Şark kolleksiyonu : İstanbul Beyoğlu Hammalbaşı Camcı sokak. Küçükzafer apartman No. 4 Ş. Akatürk. İstanbul Maltepe P. atış okulu A. T. Ali. İstanbul Erkek Lisesi 4 - F te 1136 Burhan Sezer. İstanbul Sultanahmet Akbıyık Değirmen sokak No. 11 Hacer Dertli. Ankara Erkek Lisesi 6 Fen A No. 437 Taceddin Öngen. Hadımköy Tuğ Generalinin kızı M. Kocagüney. Bursa Tarım Okulu son sınıf 326 Hüsnü Aksoy. İzmir Seydiköy öğretmen Hikmet Orhun.

Edebiyat mecmuası : Ankara gümrükler tetkik müdürlüğü memurlarından Haşim Çağatay. Ankara gümrükler tetkik müdürlüğü memurlarından M. Oktar. İstanbul Eyüp Yeniçeşme Ahmetçelebi sokak No. 16 Sabahattin Diken. İstanbul Beşiktaş Abbasağa mahallesi Maşuklar sokak No. 59 Mahir Yıldız. İstanbul Kadıköy Santral caddesi Karadut sokak No. 45 Müjgân. İstanbul Erenköy İstasyon Etemefendi caddesi No. 113 Ülviye. İstanbul Osmanbey Ahmetbey sokak Celâl Perin apartman No. 1 Melâhat Tamcı. İstanbul Şehzadebaşı Atatürk caddesi No. 135 Muzaffer Arca. Konya Türk Ticaret Bankası direktörü Bay Hazım yeğeni Naci Uluşahin. Erzurum Lisesi sınıf 3 - B No. 785 Yaşar Soydaş. Bursa Altıparmak Bozkurt caddesi No. 3 S. Öztunç. Bursa Merinos fabrikası çift bükümde stajyer No 773 Sabri Kurtul. Bursa Setbaşı İpekçilik caddesi No. 11 Emine Tüper. Bursa Süel Lise sınıf 4/10 No. 3392 Necati İşcen. İzmir İstiklâl okulu öğretmenlerinden Halide Eğilmez. İzmir Karşıyaka Soğukkuyu tramvay caddesi No. 44 Fuat Cebeci. İzmir bölge san'at okulu sınıf 3 No. 97 Adnan Barlas. Ankara Divanı Muhasebat 3 üncü daire mürakip muavini Mustafa Aksoy. Ankara Misakı Millî mahallesi Yenikor sokak No. 1 Mükerrem. Ankara Kız Lisesi 3. A talebelerinden No. 158 Sabahat Öz. İstanbul Beyazıt Soğanağa mahallesi Mithatpaşa caddesi Hilâl apartman No. 1 Sabahat Ak. İstanbul Bayazıt Soğanağa mahallesi Nur sokak No. 20 Cihat Cemil. İstanbul Haydarpaşa Lisesi No. 2082 Ferhan Oğuzkan. Kastamoni P. T. T. muhabere memuru Mehmet Sert. Niğde Ortaokul sınıf 2 No. 18 Ekrem Kazancı. Niğde askerlik dairesi M. M. Binbaşı Bay Asım kızı .... Derince - İzmit - travers fabrikası tesviyeci Safi Uzsal. İzmit Tüm bandosu erbaş M. Tekinel. Konya Atatürk Anıt alanı No. 182 Semiramis Gür'eş. Zonguldak Havzai Fahmiye müdürlüğü mümeyyizi T. Tüzün. Erzurum İnhisarlar mesul muhasibi kızı Z. Göktan. Samsun Ihlamur sokak No. 6 da Zuhal Varol. Samsun inhisarlar muhasebe memuru Rahşende Koray. Samsun Salâhiye mahallesi Ihlamur sokak No. 5 Ümit Aylâ. Samsun belediye evrak dosya memuru N. Serap. Samsun C. H. P. karşısında berber Hüseyin kızı Neşe. Alaşehir P. T. T. memuru Durukan. Bergama havale memuru Cemal Erinç. Erdek Merkez okulu öğretmenlerinden Halime Kutluk. Manisa askerlik dairesinde yazıcı Bahri. Kırklareli İnönü sokak 7/5 tip No. 104 Semiha. Sivas mıntaka mülhakı binbaşı Avni Özgürel kızı Perihan Özgürel. Edirne cezaevi A. Güneyhan. Çatalca Ferhatpaşa mahallesi No. 37 mütaahhit kızı Semiha Uzel. Gemlik Tuzla çiftliği Raife Ekim. Akhisar - Manisa - Misakı Millî okulunda öğretmen Şükran Ayas. Çine Madran caddesi No. 3 Güngör Gökçen.

Resimli Ay güzeller albümü : Ankara Yenişehir posta paket memuru S. Sözen. Ankara İktisat Vekâleti deniz nakliyatı umum müdürlüğünde Ülviye Üstünel. Ankara Nümune hastanesi kâtibi kızı Türkân. Ankara Nümune hastanesi civarı Hasırcı sokak No. 31 H. D. İzmit ziraat müdürlüğünde Halil. Mersin Ataçelebi basımevi sahibi kızı Gülhan Çelebi. Mersin Hükûmet caddesinde pul ve tayyare bileti bayii Ömer Haznedar elinden Abdullah. Burdur nafia fen memuru Bay Şinasi kızı Hüceste. Aydın Zafer mahallesi No. 7 İsmet Nuri vasıtasile G. Günel. Antalya doktor Tevfik oğlu Nihat. Bursa Tarım okulu sınıf 3 No. 321 Mehmet Emin Kanat. Bursa Sedbaşı Önder sokak No. 9 . . . Bursa Lisesi sınıf 10 - B No. 1074 Tayfur Bozoğlu. Urla birinci okul öğretmenlerinden Feriha Barlas. İzmir Çeşme Ümit mağazasında Hüseyin. İzmir kemeri İstasyon anbarı memuru Feridun Sümer eşi Meliha Sümer. İzmir Konak Postrestant 13 Adnan Günal. Samsun vilâyet evrak kalemi kâtibi İbrahim Ardalı. Diyarbekir muhabere taburu teğmen Ziya kardeşi Şükûfe Sarıkartal. Samsun vilâyet daimî encümen ikinci kâtibi Nimet Aydıner. Samsun kız orta okulu sınıf 3 No. 115 Samiye Ünser. Samsun ağır ceza mahkemesi zabıt kâtibi Şefik Önen. Manisa adliye asliye ceza mahkemesi zabıt kâtibi Nazmi Öztop. Kütahya Lise sınıf 4 - B No. 10 Ali Aykut. Çankırı maliye varidat memuru M. Sayın kardeşi Feyzi Sayın. Pınarhisar topçu teğmen Kadri eşi Muazzez Musaballi. Çorlu 3 Kor. Top. Tb. 5 Bt. Gd. Üstçü. Mehmet Angün. Hadımköy ağır makineli bölük başçavuşu Cevat Ersü. Adana sıtma enstitüsü kâtibi M. Arif Savaş kızı Nevin Savaş. Turgutlu Ankara kıraathanesi İlyas Karpat. İstanbul Şehremini Uzunyusuf Karagöztekke sokağı No. 1/1 Enver. İstanbul Bakırköy Sakızağaç Revnak sokak No. 3 Edvard Kürkçüyan. İstanbul 16 ıncı ilkokul okurlarından Neclâ ve Lâmia kardeşler. İstanbul Kızıltoprak Kuyubaşı sokak No. 5 Haydar. İstanbul Haydarpaşa lisesi sınıf 5 - E No. 1703 A. Lütfü Kayserlioğlu. İstanbul Göztepe istasyonunda Süleyman Erol. İstanbul Şişhane Galibbey apartman No. 4 Muzaffer Sındır. İstanbul Fatih Sinanağa İhtiyatlı sokak No. 9 İlhan Akabay. İstanbul Beşiktaş Camlıköşk No. 2 Talât N. T. T. Ankara İktisat Vekâleti limanlar umum müdürlüğünde Güzin Turanlı.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar vedonuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile za zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

" TOKALON„ kreminin " Pembe „ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise " TOKALON „ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. „TOKALON ilehiç " ummadığınız bir netice elde edeceğinnize eminolabilirsiiz.